

Svež vonj perila po mladem borovju!

Za izdelovanje novega Schichtovega terpentinovega
mila se uporablja pristno najfinejše terpentinovo
olje. To daje perilu
snežno belino in
prijeten vonj po
mladem borovju.

Schichtovo terpentinovo milo

v praktičnem zaščitnem zavitku

Zavitek nosi razen tega lepe podo-
bice za izrezati, za kratek čas otrok.

OBRAZI IN DUŠE.

Berta Suttner.

Propaganda za ustvaritev trajnega miru še ni bila nikdar tako živahno in vztrajno na delu kakor danes. Po vsem svetu ima vnete pristaše med ljudmi najplemenitejšega mišljenja. Toda če pogledamo nazaj v zgodovino, zlasti pa če mótrimo današnje dogodke, politično in gospodarsko situacijo ter pravni in materijalni položaj državljanov v posameznih državah, posebno pa mednarodne odnošaje — imamo občutek, da še nikdar nobeno gibanje ni bilo tako iluzorno, kot je mirovno gibanje. Kako bi človek ne zdvajal, če pomisli, da so se med prvim svetovnim kongresom za mir l. 1843. v Londonu in petim l. 1878. v Parizu posamezne evrop-

ske države skoro neprestano vojskovale med seboj. Od l. 1889., ko je mednarodni mirovni komite zopet sklical svetovni kongres, pa do l. 1914. se je vršilo 27 mirovnih kongresov, kjer je bilo sprejetih nešteto resolucij, ki so sčasoma navdušile ves kulturni svet. A ko je l. 1914. izbruhnila vojna, so se izneverili mirovni ideji njeni najbolj vneti pristaši, saj so jo izdali celo socialisti kot njeni najbolj principielni propagatorji. Redki posamezniki, ki so ji ostali zvesti, so morali utihniti, če niso hoteli žrtvovati svobode ali celo življenja. Po vojni je mirovna propaganda znova oživela, sredstva zanjo so se pomnožila in ojačila. Najznamenitejši pisatelji (Romain Rolland, Victor Margueritte, Henri Barbusse, Remarque in drugi) ji posvečajo svoja najboljša dela. „Liga žen za mir in svobodo“ je združila žene vsega sveta, ki si vztrajno prizadevajo, razširiti mirovno idejo med najširše plasti narodov. In uspeh? Kljub vsem lepim govorom in resolucijam se že čuje — včasih glasneje, včasih bolj polahno — podtalno bobnenje bližajoče se svetovne katastrofe, ki bo strahotnejša

od vseh dosedanjih in ki lahko uniči vse pridobitve civilizacije. Kajti trajnega miru ne bodo nikdar ustvarile samo lepe besede o bratstvu in svobodi in bo vse gibanje ostalo brezuspešno dotlej, dokler ne bodo vsi ljudje zavestno spoznali, da mora temeljiti trajni mir edino le na pravični ureditvi gospodarskih odnošajev med narodi in med posamezniki. — Dasi do danes mirovna propaganda ni pokazala pozitivnih uspehov, so vendar posamezni idealni borci vredni vsega spoštovanja, saj so mnogi od njih žrtvovali svoje življenjsko delo stremljenju za uresničenje svoje ideje.

Med prvimi ženami, ki so se posvetile delu za mirovno propagando, je bila nedvomno najbolj požrtvovalna Berta Suttner, po rodu avstrijska Nemka s Češkega, iz krogov vojaškega plemstva. Njen duševni podvig je temeljil predvsem v njeni visoki inteligenci in prirojenem stremljenju po spoznanju resničnega in dobrega, toda do izraza in razmaha je prišla njena bogata duševnost šele z zakonom, ki ga je sklenila proti volji svojih staršev, radi česar so ji odrekli doto in izročili mladi zakonski par trdemu boju za existenco. To je prisililo Berto, da je praktično uporabila svoje darove in svoje znanje in se je pričela jako uspešno uveljavljati kot pisateljica. Njenemu delu je dajala notranjo pobudo prisrčna vez, ki jo je družila z njenim možem, s katerim je živela v izredni duševni harmoniji. Ko je kritika in javnost priznala že več njenih romanov, je nastopila Berta Suttner s svojim najznamenitejšim delom „Die Waffen nieder!“ (Orožje proč!) Knjiga je povzročila pravi vihar, nekateri so jo priznavali z navdušenjem, drugi so jo zopet napadali in trgali. Bil je to literaren dogodek, ne samo v Avstriji in Nemčiji, temveč tudi v inozemstvu. Delo so prevedli malone v vse kulturne jezike in je tako našlo v stotisočih izvodih pot v ves kulturni svet. To je postala najpopularnejša knjiga za propagando mirovne ideje ter je bila odločilna za nadaljno življenjsko pot pisateljice. Kajti Berta Suttner je živela odtlej mirovni propagandi, ustanovila je avstrijsko ligo, predavala je po vseh državah Evrope in Amerike, vzbujala je navdušenje — a žela tudi prezir in posmeh, toda nič je ni moglo omajati v njeni trdni veri v zmago ideje, kateri je služila. Na konferenci v Haagu l. 1902. je bila duhovno središče zborovanja, kajti njeno delo in moč njene osebnosti sta ji pridobili priznanje in naklonjenost najbolj priznanih politikov in državnikov.

Ko je umrl njen mož (1902), mu je morala Berta obljubiti, da se ne bo udajala žalovanju za njim, temveč da se bo popolnoma posvetila ideji človečanstva. Obljubo je zvesto izpolnjevala do smrti — iz spoštovanja do poslednje volje dragega pokojnika, a tudi iz lastnega notranjega nagiba.

Berti Suttnerjevi je bila usoda mila: njeno geslo „orožje proč“ je pričelo polagoma zmagovati. Misel trajnega miru se je širila in si pridobivala pristaše; idejo o mednarodnem mirovnem sodišču so si pričeli osvajati celo vodilni politiki držav; mednarodni kongresi za skupne interese ljudstev so se množili; mirovna palača v Haagu je bila vidno

znamenje teh uspehov. Tedaj je prišlo l. 1914. in po Evropi je zadonelo povelje: „K orožju!“ A Berta Suttner tega povelja ni čula, kajti umrla je mesec poprej, srečna v veri, da se njen ideal bliža uresničenju. Smrt jo je obvarovala pred najbridkejšim razočaranjem, ki so ga doživeli premnogi njeni sobojevniki, ko jih je nečloveško klanje prebudilo iz njih krasnega sna v večnem miru. Knjiga „Die Waffen nieder“ se more smatrati deloma kot avtobiografija pisateljice, ne toliko z ozidrom na zunanje okoliščine in dogodke kot na idejno zvezo med avtorico in najvažnejšo osebo v romanu.

Marta, glavna junakinja dela „Die Waffen nieder!“ je hčerka generala in žena višjega častnika. Prvo leto po poroki ji pade mož v vojni z Italijo (1859.). Kmalu se poroči drugič — zopet z vojakom, toda z inteligentnim, samostojno mislečim. Tudi on mora parkrat v vojno, je ranjen, ona se poda za njim. Na bojišču vidi grozote vojne: „600 mož je nakopičenih v lazaretu drug vrh drugega. Odprte rane pokrivajo muhe. Pogledi ranjencev se svetlikajo v mrzličnem blesku in prosijo usmiljenja, okrepčila, vode! Obleka, srajca, meso in kri tvorijo gnusno mešanico. Črvi so se zaredili in se zagrizli v živo meso. Vsi leže na golih tleh, nekateri do polovice v blatu.“ Slični prizori so se vrstili in utisnili v dušo Martino za vse večne čase. Njen mož, plemenit človek, spozna zgodaj nesmisel vojne. Izstopi iz vojaške službe, nakar se oba posvetita propagandi za mirovno idejo.

Knjiga priča o izredni nadarjenosti pisateljice, zlasti imponira pogumna odkritost, s katero prikazuje na človeško nespamet na eni, in na brezvestnost na drugi strani. Posmehuje se frazam in predsodkom ter priznava samo plemstvo duha. Knjiga je za širše sloje še danes dobro propagandno sredstvo za mirovno idejo, saj so nekateri prizori z bojišča podani tako močno, da skoro remarkovsko učinkujejo.

Angela Vodetova.

Beda.

Vida Jerajeva.

S konjskimi kopiti dirja
preko bednih čas.
V cunje deca je zavita,
do kosti gre mraz.

Šesto dete je v naročju.
Mati kašlja v noč.
Pije smrt iz prsi mali,
jih objemajoč.

Dvigne roka se železna
nad otrokom, njo ...
Stisnejo čeljusti suhe
v kletev se trdo ...

Luč avtomobila plane
v mrak razbitih šip ...

Zemlja širna in razkošna,
kam gre src utrip?!

Doberdobška planota.

Dora Grudnova.

Sredi polja ozelenelega,
tu, tam — zapored se vrste,
med nizko zidovje utesnjeni
samotni vrtovi.

A to niso vrtovi vsakdanji,
od roke človeške v radost zasajeni,
ki s solncem se ljubijo,
dežja radujejo

in veterc jim gost je šegavi:
nad njimi ne sije solnce veselo,
in v solzo se kaplja z neba spremeni,
in veterca dih je tihotno ihtenje.

Tu grede se v redu strahotnem vrstijo
— na vsaki znamenje je belo —
iz dalje, kot s cveti bi vrt bil
gosto posajen,
z blestečimi belimi cveti...

— — —
Tiho, tiho je nad grobovi...
Solnce vozi po sinjem lazurju
v visoki poldan;
tišina vsemirna — pomlad molči
kot zamaknjena v lastno prelest...
Tiho, tiho je nad grobovi...

— — —
In sklonim se h grobu drugemu,
in ko da mati nad zibko se sklanjam
in dete milujem v njej svoje slabotno,
bi grob ta pobožala nežno:
Moj sin, moj sin...

In dvigne iz groba se glas tožeč,
težko obtožujoč:
Mati, mati, nisem hotel umreti —
zakaj so me ubili?

In sklonim se h grobu drugemu,
in ko da tička sem mala, negodna,
ki stiska se plaho pod varno perot,
bi h grobu se nemo privila:
Moj oče, moj oče...

In dvigne iz groba se glas tožeč,
težko obtožujoč:
Dete, dete, zate bi hotel živeti —
zakaj so me ubili?

In sklonim se h grobu tretjemu,
in ko da dih mi ljubavi objel je telo
in vabi v naročje skrivnost me najslajša,

*bi grob hrepeneče objela:
Moj dragi, moj dragi...*

*In dvigne iz groba se glas tožeč,
težko obtožujoč:
Žena, žena, kako sem te ljubil —
zakaj so me ubili?*

*— — —
In iz groba četrtega, petega,
in dalje, dalje — iz vrst nepreglednih,
od severa, juga, zapada in vzhoda
bude se glasi milijonov,
zapuščenih, pozabljenih,
se družijo glasi milijonov
v bučno zamolkli podzemeljski zbor:*

*O, ubili, ubili so nas,
življenje smo ljubili,
ljubili z vsilo mladih, zdravih teles
in src upajočih — — —
o zakaj, zakaj so nas ubili?*

*— — —
In skrijem obraz v dlani:
naj ne vidim solnca,
naj ne vidim pomladi...
Temà se zgrni krog mene,
gluha, brezdanja temà,
da utone v njej brezimna mi groza
in žalost velika srca...*

Žena kot posredovalka za sporazum med narodi.*)

P. Hočevarjeva.

Lanski kongres „Mednarodne ženske zveze“ na Dunaju je priredil tudi nekaj javnih zborovanj. Jako mnogo občinstva je bilo posebno na mirovni manifestaciji. Predavateljica dr. Gertruda Bäumer, državna poslanka in ministerialna svetnica v notranjem ministrstvu, urednica lista „Die Frau“, je govorila o vlogi žene pri ustvarjanju svetovnega miru. Zastavila je vprašanje: Imajo li žene pri tem posebno nalogo in posebno moč?

Moški so ženam na zborovanjih in po časopisih že večkrat odgovorili na to pritrnilno, toda vedno z nekakega površnega vidika. Pravijo, da se žene ne udeležujejo v politiki, da so v problematiko svetovnega položaja manj zapletene, velika in usodna interesna gospodarska nasprotja med narodi da se jih manj tičejo, zato pa da niso toliko odgovorne. Govore, kakor da bi žene živele ločeno od moških, v posebnem svetu, katerega lahko urejajo po svojih blagih zakonih!

V tem razumevanju se državniki večkrat sklicujejo na žene, kadar so na kraju svoje modrosti: Mi ne moremo ustvariti miru, spremeniti se mora

*) Po predavanju dr. G. Bäumerjeve.

prej takozvana „duševnost“ človeštva, in to morate storiti ve ženel! Temu pozivu često dostavljajo še obtožbo: Zakaj niste v tem pogledu še nič dosegle? Zakaj ste odpovedale? Pri tem pozabijo dve stvari:

- a) Odkar imajo ženske v večini držav volilno pravico, so tudi soodgovorne za vodstvo politike; ne morejo pa nikjer odločati same, saj so na političnem poprišču vedno skupaj z moškimi in morajo skupno z njimi vzdrževati veliko napetost med idealom in resničnostjo.
- b) Staro „duševnost“ je težko spremeniti, dokler se države v praksi nanjo opirajo in jo s tem same neprestano vzgajajo.

Če govorimo danes o poslanstvu in nalogi žene pri posredovanju za mednarodni sporazum, se moramo zavedati, da ne morejo vršiti žene te naloge več iz zastraženega zatišja politične neodgovornosti nego samo v borbi s težko resničnostjo. Iluzije in fraze nimajo več pomena, treba je le resnične tvorne sile. Vprašanje je le, ali je v ženi lastna, zgodovinsko tvorna sila?

Kdor pravi, da je, se mora zavedati, da je v tem odgovoru velika vera, veliko zaupanje. Danes je, kakor bi se svet zvijal v strahovitih krčih, nad njim je usodna tema, katero ustvarjajo neverjetno zdvijane vojne metode. Če more danes proglašati žensko gibanje vero v tvorno silo žene, se pač zaveda onega poslanstva, o katerem govori velika žena starega veka, Debora, ko pravi: „... Manjkalo je nekaj, manjkalo je vodstvo v Izraelu, dokler nisem prišla jaz, Debora, ma ti v Izraelu. Nekaj novega je Bog izbral...“

Kaj naj bo to „nekaj novega“ v globljem smislu?

Kaj se pravi vendar: sporazum med narodi. Ali morda pogajanja za zunanje koristi, ki se radi ljubega miru navadno zaključujejo s kompromisi? Predlanskim je zborovala v Berlinu Mednarodna zveza za volilno pravico, pa je indijska zastopnica ugovarjala takemu pojmovanju svetovnega sporazuma in je rekla: „Je mir, ki je hujši kot vojna, so vsiljeni sporazumi, ki so hujši kot spor.“

Sporazum, o katerem je vredno govoriti, je notranji odnos med poedinimi narodi, tisti odnos, ki izvira iz dveh globokih, temeljnih priporoznanj, kateri segata po svojem bistvu že v religiozno območje.

Prvo je pripoznanje sile, ki se ne da nikdar izkoreniniti in se imenuje narodstvo (Volkstum). Narod je tvorba, ki je vzrastla iz skrivnostne stvariteljske sile zgodovine in je nastala iz obilice svojih bitnostnih znakov in organične enotnosti svojega duha, pa združuje vse svoje ude kot corpus mysticum in živi v njih. Zato je narodstvo potrebno in — nedotakljivo. Kadar izgovorimo besede: moj narod, moja zemlja, čutimo, da smo stopili na sveto poprišče zgodovinskega ustvarjanja. Ogorčenje, ki ga občutimo takrat, ko se kdo dotakne prave, notranje, stvariteljske bitnosti kakega naroda — ne samo našega lastnega — je edinstveno in je ni bolesti, ki bi se mogla primerjati s tem občutkom.

Prizadevanje za svetovni sporazum bo imelo uspeh šele takrat, kadar bodo države razumele, uvidele in čutile, da živi v narodnih enotah in posameznikih nekaj, kar sicer zunanja sila lahko razruši, ne more

pa od zunaj ustvariti, in da mora biti to sveto vsa ki politiki ter da se mora ob tem brezpogojno ustaviti katerokoli nasilje. Zapoved: ne ubijaj! ne velja samo za posamezno življenje, nego zadobi tudi višji pomen napram velikim kolektivnim tvorbam narodov in plemen. Kdor hoče narode uničevati in zatirati, hoče osiromašiti svet v duhovnem ustvarjanju in zmanjšati število kulturnih oblik. To pa je barbarstvo. V politiki se kaže pojmovanje narodstva predvsem v dveh problemih: v vprašanju o samoodločbi narodov in o narodnih manjšinah.

To živo tvorbo silo narodstva čutijo ženske močneje in zavestneje kot moški in jim je spoštovanje do njene nedotakljivosti bolj samo ob sebi umevno. Kajti žena vidi rasti to silo sproti v osebi in duhu svoje dece; ta sila ustvarja tisto posebno ozračje, tisto bistvo njenega doma, ki se samo čuti; ta sila živi v običajih in v tajnem redu življenja, čigar čuvarica je žena. Žena se najjasneje zaveda, da je življenje prazno in plehko, plitvo in blede, predvsem pa neplodno, ako se ne more svobodno hraniti iz vira narodove svojstvenosti, iz narodstva.

Žena tudi ve, da je tako, iz lastnega bistva oblikovano življenje najlepše in najdragocenejše, kar je na zemlji.

To njeno instiktivno občutje in razumevanje bi moralo roditi svetu več kot estetično veselje in intimno razumevanje za vse, kar se kaže kot oblika te ali one kulture: s tem svojim smislom bi morala žena graditi politiko.

Kot zgodovinski primer za to svoje naziranje je predavateljica pokazala na Marijo Terezijo. Tiste dni je bila v Schönbrunnu razstava, ki je kazala osebnost in vladarsko udejstvovanje velike cesarice. Razloženih je bilo nebroj političnih odredb, katere je sestavila in napisala sama. Na listinah, katere so ji predložili drugi samo v podpis, pa so ob robu njene lastnoroče pripombe, ki pričajo, kako se je vladarica poglobila v vsako zadevo z razsodnim razumevanjem. Noben čin Marije Terezije ni tako pristno ženski in človeško velik kakor njeno nasprotovanje delitvi poljske države. Ona podpiše, kakor pravi, ker jo v to silijo njeni moški svetovalci; notranje čuvstvovanje njeno pa se upira razkosavanju žive celote. Jasno čuti, da je v tem krivica, in ve, da se bo morala maščevati.

Spoznanje, da je narodstvo nedotakljivo, bi moralo biti ženam politično veroizpovedanje. To prepričanje bi moralo prepajati vse tisto prizadevanje za svetovni mir, ki se ne more označiti z racionalistično besedo „cooperation intellectuelle“ in ki ne more izhajati iz razuma, nego iz srca in čustva. Iz tega bo raslo tisto veliko pozorišče zgodovine, katero označuje ustanoviteljica Prage, Libuša, v Grillparzerjevi drami:

„Vsi narodi te širne zemlje
drug za drugim stopajo na pozorišče.“

In vsakega izmed njih obseva enkrat žar svetovnega solnca. Drugo spoznanje, iz katerega raste smisel za mednarodni sporazum, je dojetje neke duhovne sile, ki skrivnostno objema in prepaja vse človeštvo, ki v najrazličnejših narodih ustvarja enake in sorojne pokrete

— enake ideale, enaka duhovna gibanja, enak smisel za vzajemnost rodov, vzajemnost žen. Žensko gibanje je tako razodetje nadnarodnih zgodovinskih sil. „Nekaj novega je Bog izbral“ — ženo, iz katere izhaja nova pobuda, nova, delujoča in neminljiva sila.

Ni ga vpliva, ki bi globlje in neposredneje učinkoval kakor to dvoje: izraz najbolj samobitnega, individualnega, prvotnega, in razodetje tiste vesoljne sile.

Razvoj tehnike je tudi ustvaril docela nov položaj v svetu: usmeril je prostorno in časovno enotnost zemlje, ki nas na nov način veže med seboj. Tehnika sama še ni dala svetu nove нравstvene uredbe, pač pa jo zahteva. Po vsej zemlji je treba ustvariti skupno duhovno polje, kar pa še ne pomeni, da bodo na tem polju cvetele vse rožice človeške sreče.

Tu morajo žene delati: ustvarjati skupno duhovno polje, na katerem bo klila zavest, da je za svetovni sporazum odgovorno vse človeštvo, in da moramo spoštovati in pospeševati vse, kar je dobrega in lepega v svojstvenosti poedinega naroda. Čim globlje bodo žene poznale in doživljale svoje narodstvo, tem globlje bodo razumele in spoštovale narodstvo drugih plemen.

Beatrice.

† Srečko Kosovel.

*V svilo zagrnjena soba
je zašumela v večer —
dehtenje rdečih vrtnic
je poljubilo klavir...*

*V morje pomladnih vetrov
duša se je potopila,
kakor da poje srebrna vila
o razkošju večnih snov.*

*Da sem ljubil večne sanje,
dekle, dekle, hvala zanje,
v noči zbudil se metulj je
v sencih spavajoči,
dalje, ah, še dalje vzplul je
po vesoljni noči...*

V sencih kostanja.

† Srečko Kosovel.

*Ah, živeti v sencih kostanja,
ko skozi listje lije hlad,
vsenaokoli priroda sanja,
in i ti sanjaš, i ti si mlad — —*

*Odkod je vse to priklopelo,
ki je kot veter čist in hladan,
ali je iz prazemlje privrelo,
ali priklilo iz najinih sanj?*

*Midva živiva tiha, vesela,
božja samota je vsenaokrog,
pesem, ki je iz duše zavela,
tiho obkroža ta senčni log.*

Včasih želim...

Anica Černejeva.

*Včasih želim,
da bi ne bilo resnice,
da bi ne bilo iskanja
in bi vsi mi, ljudje,
hodili v bele sanje odeti.
Da bi v teh sanjah slutili
daljno lepoto
in da bi verjeli
v božjo dobroto,
brez misli in brez spoznanja.*

*Včasih želim,
da bi ne bilo niti nas čudnih ljudi,
ki nosimo večno žejo in glad...
ki si miru ne damo,
ki belih sanj ne poznamo
in bisernih nad —
ki hočemo jasne poglede,
ki iščemo prazne besede
in mirno zapravljamo lastno
in tujo pomlad.*

Intermezzo.

Miran Jarc.

Bilo je nekega poznega popoldne, ko je stopal po drevoredu s knjigo Whitmannovih Travnih bilk v roki. Dijak Danijel Bohorič. Leta 1917. Zgodilo se je kakor v sentimentalnem romanu. Sklonjen nad odprto knjigo je zaslišal za seboj lahne korake, objel ga je zelo pritajen vonj, ki ga je mnogo pozneje spomnil nekih plahih Verlaineovih stihov, in čutil je, kako nekdo spočasnuje korake in ga opazuje. Ko se je okrenil, ga je osupnil začuden ženski glas: „Vi čitate Whitmanna?“

Nikoli prej ni videl te žene in kakor je nenadno vstopila v njegovo življenje, tako mu je ostala podoba iz sanj in samo tako jo je gledal in hotel videti. In vzdrl ji je ime Tanit, ime boginje iz Flaubertovega romana Salambo. Bila je črno oblečena mlada gospa. „Te sinje oči!“ ga je prevzelo. „Videle so samo razkošje. In te orokavičene roke! Dotikale so se samo lepih predmetov!“ Zavzet je gledal lepo neznanko, ki se mu je mehko smehljala.

„Kaj je tako čudno, če čitam Whitmanna?“ je zardel.

„Zelo nenavadno je v takem mestecu in v teh časih...“ Povdarek „v takem mestecu“ ga je še bolj potrdil v domnevi, da je prišla tujka iz velikega daljnega sveta.

„Kako lep trenutek!“ je začustvoval. „Pa bo morda odbegnil mimo mene in ohranil si ga bom samo v pesmi in dolgo bom ljubil to pesem.“ Ali trenutek ni odbegnil in tudi hrepeneti ni bilo treba. Šla sta kar z nemo pritrditvijo skupaj dalje po drevoredu mimo starega pokopališča in se pogovarjala zelo izbrano in jasno. Bohorič je pripovedoval o svojih prijateljih, ki so bili zdaj vsi pri vojakih, in je le obžaloval, da jih ji ne more predstaviti, kajti vedel je samo hvalo o njih, češ „jaz sem najmanjši med njimi“.

„To vaše tovarništvo je bilo tedaj res nekaj posebno lepega in redkega. In zdaj ste ostali sami?“ se je pomenljivo ozrla vanj in lahko smehljaje se pričakovala odgovora.

„Pravzaprav sem res sam. Tu je težko najti človeka, s katerim bi govoril o drugem kot o vojnih poročilih in o gospodarstvu. Zdaj sploh ni več mogoče o ničemer drugem govoriti. Ne vem, kako je bilo nekoč pred vojno, toda zdi se mi, da je v tistih čudežno lepih časih živel mnogo ljudi, ki so bili zelo svobodni in so se pogovarjali o samih odmaknjenih stvareh. In kar je glavno: njihove besede so kar pele in pogledi so jim gotovo bili neskončno mirni in ljubeznivi in prav nič sekajoči. Kako mrzim fanatike in spreobračevalce sveta! Taki ljudje se mi zdijo zdaj otročji, zdaj pa spet neverjetno zlobni in tesno mi je ob njih. Zares svobodni so strpljivi in izsevajo vedro toploto in se izogibajo vsem ostrinam in nevarnim križiščem, kakor da nosijo v sebi že od vekov neko globoko in temno spoznanje, da se življenje ohranja in razvija samo zakonito, ne pa v skokih. Pa kaj vse to govorim“, se je zavzel, „saj je morda vse skupaj zelo nespametno. Verujte mi, da me je kar sram te zgovornosti...“

„O, tako dobro sem vas zdaj občutila in blizu ste mi bili...“

„Res?“ jo je boječe hvaležno pogledal. „O, morda sem šele zdaj prvič govoril čisto iz sebe. Vi ste mi to dali, samo vi. Saj pravzaprav nisem do zdaj še nikogar srečal, ki bi me izzval sebe takega, kakršen sem. Tudi moji tovariši ne. Pravzaprav smo si vendarle daleč drug od drugega in naši odnošaji so bili zelo mračni včasih. Sama trenja, vrtanja in iskanja, preobračanja sveta in življenja. Čemu neki, sem se često spraševal. Vzljubil sem tišino rastlin in preprostost nature. Vidite, to je tisto: doslej še nisem našel človeka, ki bi mi ne stopil s srcem v opreko. Jaz pa si tako želim človeka, ki bi se ob njem čutil celega in tudi njega bi čutil ob sebi celega. In to je tako redko...“

„Kadar želite, se hova srečala,“ mu je odvrnila. Z vdanim pogledom ji je pritrdil.

„Sele malo ste živeli v ženski družbi, ne?“ Ali, kakor da se je zbala vprašanja, se je popravila: „Saj ne boste večno v tem mestecu. Tu ste zares ujetnik. In vi ste še tako mladi. Skoda za vas, da ste tu in da ste v ta mrtvi čas morali razviti svojo mladost.“

Molčal je.

„Poznam Dunaj, Berlin, Trst še izpred vojne. Tam bi bilo za vas.“

„Berlin, Dunaj, Trst!“ Ves zavzet se je ozrl vanjo. In pripovedovala mu je o pesniku Hugo v. Hoffmannsthalu, o Werflu, o Papiniju, ki jih je osebno poznala.

In ko jo je poslušal, ga je obkrožal čudežni fluid svetlih in mogočnih življenj in zdelo se mu je, da je vse do te ure živel izgubljen in mraкотno. Pripovedovala mu je o velikih gledališčih, o slovitih igralcih in o godbi ob morju. In mnogo, mnogo mu je nemo obetala.

„Pa saj to ni mogoče,“ je vzklikal, „saj ni mogoče, da bi se vse to še kdaj vrnilo! Vsega bo konec. Ljudje, ki bodo ostali in se vrnilo, bodo strogi in mrki in brez godbe bo svet. Jaz bi tako rad živel takrat, v tistih časih, ki jih poznam samo iz neke slutnje. O, kako ste srečni, gospa!“

„Zdaj živim tudi jaz v vaših časih. Brezdomka. Zadnja leta sem živila v Trstu. Semkaj sem pribežala kot begunka k sorodnici. A tu mi je kakor v grobnici...“

Drugič ga je povabila na svoj novi dom. Bil je tako nemiren, da se ni utegnil niti razgledati po sobi. Govorila je z njim preprosto, ali zdelo se mu je, da bolj hladno kot prvič. Morda je preveč pričakoval. Zapomnil pa si je sliko plemiškega para na baročni vazi, ki mu jo je pokazala kot posebno dragocenost in mu kar tako mimogrede velela, naj ob priliki napiše, kaj je dočutil ob tej vazi.

Ko je spet prišel k nji, ji je prinesel svoj spis.

„Tako hitro ste me uslišali?“ se je nasmehnila in odložila list, ne da bi ga bila pogledala. Vzela je v roke Tagorejevega Vrtnarja in mu ga izročila. Potem sta odšla na sprehod.

Ko je zvečer sama čitala prigodnico, ki ji jo je bil izročil, se je zamislila. „Kako veder je vendar z menoj, kakor otrok je čist in prijeten, pa piše take reči.“ To jo je izzivalo in begalo. Prigodniška pesnitev pa se je glasila tako:

D v o g o v o r n a s t a r i v a z i .

Dijoniz: Tvoja slogovitost je samo prikrita žalost.

Hijacinta: Samo domišljava žalost, si hotel reči.

Dijoniz: Tudi. Pa še več: Krinka za tvojo zatajeno viharnost.

Hijacinta: Sem mar skaženo zrcalo? Po sebi sodiš. Kaj ti veš zame. Hrepenim po miru breztelesnosti, ti pa, mladi lovec, misliš, da sanjam o rdečih nočeh. O, kako sovražim krik krvi.

Dijoniz: Sebe tajiš. Pred menoj se tajiš. Čemu? Čemu? Zakaj govoriš, da so parki polni pričakovanj in nebeškega šelestenja? Zakaj me vodiš tik brezdna?

Hijacinta: O, mladi sanjač. Hočeš zvedeti več od mene, pa ni še prišel tvoj čas za to, sicer me ne bi izzival z besedami...

Dijoniz: Ampak z dejanjem. Kaj ne?

Hijacinta: Dijoniz!

Trikrat v tednu sta šla gospa Tanit in dijak Danijel na sprehod. Dolgo časa mu ni niti z besedico omenila njegove pesnitve. Počasni meščani in vsi tisti, ki so poznali Bohoriča, so se začudeni ozirali nanj, ki je spremeljal to odlično tujko, ki se je v obleki, v hoji, v kretnjah in v besedah umela tako ostro odražati od tega ozkega in majhnega okolja, da je vzbujala tiho zavist iz neumevanja in prezira. On pa je bil ponosen na tako odlikovanje in je omalovažujoče vračal poglede mimoidočih. Ure in ure posedata v majski sončavi. Najrahljeji nemir se sprošča v migljajočem bleščanju neba, v sočni pestrosti travnikov in polj in cest in gozdov in holmov. Sprehajata se po Ragovem logu, po ovinkastih stezicah pod skrivenčenimi drevesi, med katerimi se belijo fantastično izoblikovane pečine, nalikujoče zdaj hrptom zleknjenih ovac, zdaj igračkastim trdnjavam s stolpi in z obzidjem okrog, z mahom poraščenih klopic, od

koder se vidi skoz mrežo vej, oživiljenih s ptičjim ščebetom, na blestečo Krko, šumečo ob skritem jezu v globeli. Kako daleč je doba sunkovitih srečanj in mračnih zbliževanj in odbijanj z ljudmi!

Pripovedujeta si vsebino prečitanih knjig, ki si jih drug drugemu posojata. Mir je v srcu in občutek brezčasa. Pazno se ogibljeta vsega, kar bi obudilo zamolklo vest onostranosti. Včasih vzame Bohorič s seboj knjigo z risalnimi papirjem in poskuša upodobiti pokrajino pred seboj. Sedita ob parobku gozda. Pred njima lahko valovijo polja in travniki, na sredi stoji cerkva Sv. Ane. Lahkotno davninska pokrajina. Bohorič upodablja ta svet pred seboj v slogu starih lesorezov. Pozorno primerja črto vzvalovanega hriba, obliko drevesa, ploskev njive z upodobljenimi, dokler mu roka ne zastane in se pogled brezvoljno izgubi v nemem opazovanju predmetov, svetlobe in osenčja. In tedaj je, kot bi poslednja misel o samem sebi utonila v stvarih in je človek samo še del osončene zemlje, tih in vdan, radevoljno sprejemajoč vtise od vsepovsod.

Neko uro pa se je kakor predramil. Zasekalá se je vanj trda misel: kako to, da mu še ni odgovorila na njegovo pesem v prozi. Polastila se ga je nezaupnost. „Morda me sploh nima za enakovrednega? Seveda ne. Šolarček sem ji. Navajena je silnega življenja in v oddih in kratkočasje ji je tak neznanen dijak, kot sem jaz, ki imam le to prednost, da čitam Whitmanove Travné bilke. Le zakaj sem ji izročil ta dvogovor, le kateri demon me je spet nagnal k taki nepremišljenosti?! Ali je bila tudi ta idila res samo malo časa trajajoča uspanost upornišтва?“

Nekoč je nepričakovano stopil v njeno sobo. Našel jo je pred zrcalom, ko si je popravljala lase. Na mizi je ležal kup starih pisem. Obema je bilo to iznenadenje neprijetno. Sprejela ga je prijazno kakor vedno, toda po prvem pozdravu je umolknila in se ozrla vanj z brezizraznim pogledom. „Res, nekaj si imava povedati,“ je začutil, „čemu bi se skrival za ovinki.“ „Zaradi svoje pesmi sem prišel,“ je hlastnil in že takoj se mu je zazdela ta sunkovitost okorna in neprimerna.

„Saj res. Mi morate pač oprostiti, da sem toliko časa molčala. Toda večkrat sem jo prečitala . . .“

„Pa vam ne ugaja, gospa? Kar naravnost mi povejte, prosim.“

„Čudno ste me presenetili z njo.“

Igrala se je z zapestnico, ki je ni mogla speti, kar jo je še bolj dražilo. Od modrih zaves je dihal v sobo mrak. Ni se upal predramiti trenutnega premolka, ker je slutil bliskavico v ozračju. Roko je položil na arabsko vezenino na mizi in prevrnil sveženj pisem. Tedaj je zagledal svoj rokopis, ki ga je kar samogibno razgrnil. Gospa se je zdrznila in zardela. Osupel je videl pripis z njeno pisavo: „tako misli sedemnajstletni dijak.“

„Oprostite“, se je zmedel. Čutil se je užaljenega.

„Ste hudi name, gospa . . .?“

„Zaradi te radovednosti, mislite? Moj Bog, taka malenkost!“

„Ne, mislim, da bi bilo bolje, da vam tega nisem odposlal.“

„Bolje bi bilo. Da.“

„Zakaj mi niste tega takoj povedali, kdaj na sprehodu.“

„Takrat še ni bil čas. Nisem vas še poznala.“

„Tako dobri ste bili z menoj...“ „Taka tudi ostanem, ne bojte se...“

„Niti slutil nisem...“

„Kako bi slutili! Preveč zahtevate od sebe. Kadar boste starejši, boste že razumeli. Sicer pa še vedno ostaneva prijatelja, kot sva bila doslej. Samo v bodoče ločite poezijo od resničnosti.“

Tedaj se je bela roka dotaknila električnega metulja, da je dvakrat pozvonilo. Vstopila je služkinja. Pet minut pozneje je srebal čaj pod zelenim svitom dragocene svetiljke.

Gospa se je nenadoma dobre volje približala Bohoriču: „Da, da, pesniki...“ In nato zelo resno in iz srca: „Pišite, pišite, v to vam je določena pot, verujte mi...“

Bohorič je začutil, da bi se v tej uri neizgovorjenega doživetja lahko zgodilo med njima nekaj, kar bi morda močno poseglo v njegovo življenje, mimo česar pa je šel kot slep. Vedel je, da se ta ura ne vrne več in da nima odslej tu nič drugega več pričakovati kot nasvetov za dobre knjige. Gospa Tanit se je zanj razmeglila v svet prividov in bil je spet bogatejši za novo spoznanje.

„Teško meni,“ se je zavedel, „življenje in jaz se ne bova nikoli spoznamela.“ Odslej so bili njuni sestanki vedno redkejši in vedno bolj mrtvi. Na jesen je gospa odpotovala in Bohorič je ni videl nikoli več.

Neznaten dogodek.

Matija Lipužič.

Gospa, gotovo se čudite, da Vam danes pišem: Saj veste, da se nahaja človek mnogokrat v položaju, ko bi se rad nekomu izpovedal, ko bi rad odprl najskritejši kotiček svoje duše in se pokazal takega, kakoršen je v svoji notranjosti, katera je morda sicer zaklenjena in nedostopna od vseh strani. Samo počakati je treba takega trenutka, ko začne v duši vreti in kipeti, ko iščejo še neoživljena trpljenja izhoda in prostosti in nekoga, h komur bi se lahko zatekla. — Draga gospa, temu gotovo ne morete oporekati!

In baš danes, ko sedim tu v pisarni čisto sam, — le štiri, od dima in saj okajene stene gledajo topo name — ko naletava zunaj v gostih kosmičih sneg, katerega sem si tako želel zaradi njegove očarujoče omamljivosti, ki jo razgrinja po prostranih poljanah, po grmičevju in po drevju, ko so utihnile vse lokomotive in stroji, ker rudnik počiva, ko se čutim popolnoma zapuščenega in se pogovarjam sam s seboj, bi hotel vsaj na papirju pokramljati z Vami.

O, gospa, le ne čitajte teh stavkov z nestrpnostjo! Saj Vam nočem povedati nič posebnega. Hotel bi sicer govoriti z Vami o vseh mogočih stvarih, o velikih in majhnih, toda bilo bi vsega preveč. Velikih stvari je že toliko, v vseh časopisih jih čitate, v družbi slišite o njih, srečavate jih po potih skozi vse življenje, da nazadnje že niso več zanimive. Skoro vse

majhne stvari pa ostanejo bogve kje skrite in tudi če niso skrite, gredo navadno mimo nas kar tako neopaženo, kakor senca ali dim, ki izplahne bogvekam v nedogled.

Zaraditega ste gotovo radovedni, o čem bi hotel z Vami pokramljati? Kar vidim Vaše temne oči, kako štrme v to-le pismo z radovednostjo, Vaša snežnobela lica, ki dobivajo povsem nove poteze začudenja, in konečno Vam vidim (prosim, ne hudujte se zaraditega navel) tudi v dušo... Da, v veliko uteho mi je, ko Vas vidim, da se tako prijazno smehljate in da se hočete pomeniti z menoj tudi o malenkostih.

Gotovo se še spominjate, draga gospa, kako ste se mi zadnjikrat nehote razodeli, da prisostvujete radi v kinu ali gledališču ljubimskim predstavam, kako se poljubljata fant in dekle, in da živite pri vsaki taki sceni z njima, kakor bi skoro součinkovali. Se še spominjate? Rekli ste, da so taki trenutki za Vas najlepši... Gospa, če ste govorili odkritosrčno, potem Vas skoro zavidam.

O resničnosti te Vaše trditve sem skoro upal dvomiti, toda ugovarjati nisem hotel in sem molčal, posebno še zaraditega, ker je stala pred nama že par sto let stara hiša in prisluškovala.

Pogledali ste me, čemu molčim, ker ste vendar poudarili vsako besedo z naglasom, samo da bi je ne preslišal.

Ne čudite se, gospa, da sem molčal! Ker me niste mogli razumeti... Da bi Vam mogel iztrgati vsak dan vsaj minuto Vaše utehe, bi moja praznosta v duši oživela.

In ker je v duši pusto in prazno, se lovi za vsakdanjimi malenkostmi, mimo katerih hodimo sicer kakor slepec skozi solnčni dan, ki mu je zastrt s kopreno nevidnosti.

Hotel bi se Vam torej približati z neznatnim dogodkom, ki se mi je pripetil danes in ki je, verujte mi, gospa, do pičice resničen.

Ko sem vtaknil v pisarniška vrata ključ, se je kar usulo kakih deset stradanih vrabcev s strehe na tla, skoro pred noge. — Vas že vidim, kako ironično se pretvarjate in da nameravate pismo odložiti. Draga gospa, samo še nekoliko potrpljenja! — Odprl sem vrata na stežaj in vrabec, ki je stalni moj gost, je priskakljal na prag in konečno v sobo. In natrosil sem njemu in ostalim strahopetnežem, ki si niso upali čez prag, krušnih drobtinic. Da ste jih videli, kako so preje zmajevali z glavo, nato pa začeli veselo frfotati, odletavati in priletavati in kako so čivkali od radosti, da danes ne bodo lačni. In kako so dostojni! Vsak posameznik in tudi vsi skupaj so se s takim vriščem zahvaljevali, da sem si kar želel, da bi bili tudi Vi prisotni...

To sem Vam hotel povedati, draga gospa. Bil je zame danes najlepši trenutek. Tudi v takih malenkostnih dogodivščinah odkrije človek mnogokrat vsaj trohico ljubezni. In to mu je v uteho, če ne more biti deležen velike...

Da, draga gospa, tak sem bil jaz vedno in sem še danes in le Vam sem se izpovedal, ker se mi zdi, da ste tudi odkritosrčni. Če mi verjamete, prosim, da mi odpišete!

Finžgar in žena - mati.

Andreja Vera.

Ni golo naključje, da se oddoljuje „Zenski Svet“ Finžgarjevi šestdesetletnici v svoji majski številki, v mesecu, ko se na pobudo Zenskega saveza praznuje materinski dan. Saj če je Ivan Cankar poveličeval slovensko mater trpinko, je Finžgar poveličeval materinstvo samo, ki mu je enako sveto in veliko tudi v nezakonski materi.

Med slovenskimi pisatelji ni morda nobenega, ki bi bil — poleg vsega poznavanja ženskih slabosti — tako idealiziral žensko kakor Finžgar, ki bi pisal o njej s tolikim spoštovanjem in nežnostjo in se tako varoval, da je ni nikdar potegnil v blato. In če jo je v blatu našel, kakor n. pr. Korto (Iz modernega sveta), jo je predstavil kot žrtev moških izkvarjencev ali kot žrtev razmer (izpozabljenke v „Prerokovanji“). Izjemo dela le Teodora (Pod svobodnim solncem), despotna vlačuga; njej ne prizanaša, nanjo izliva ves srd in zaničevanje, ki izvira iz svečeniškega pojmovanja ženskega dostojanstva, katero genialna izkvarjenka vedoma in hotoma tepla z nogami.

Finžgar je visoko kulturnen, socialno usmerjen duh. Kot tak ni mogel ostati slep za nove smernice in maloge, ki jih določajo žensvu nove kulturne in gospodarske razmere; ni mogel biti nasprotnik ženske gospodarske in duševne samostojnosti, njenega dela v javnosti. Blagajničarka Vanda, poštarica Mara (Srečala sta se), učiteljica Minka (Sama), ravnateljica Alma in delavka Maretka (Iz modernega sveta) neprikrito razodevajo njegove simpatije do osamosvojenega ženstva.

Kakor spoštuje Finžgar pripristo, a v svojem delokrogu vrlo in sposobno kmetstvo in delavsko ženo, tako visoko ceni izobraženko. On ženski ne odreka duševnosti, umske ostrine, kakor dela to, žal, danes zopet del katoliškega razumnštva. Teodori priznava genialnost, imenuje jo duhovito svetovalko, ki je despotu Justinianu često z nedosežnim bistroumjem pomagala iz zadrege; Irena je visoko izobražena dvorjanka, ki ne čita samo sv. pisma, marveč tudi grške filozofe; Iztok ji zagotavlja, da bodo častitljivi staroste z veseljem poslušali njeno modro besedo. Sužnja Cirila je pismena. Slovenske devojke so kar najtesneje živele s svojim rodом tudi duševno in se udeleževale važnih zborov in posvetovanj; Ljubinica je mila in ponosna hči slovenskega staroste, ki jo čisla in ljubi ves narod. (Pod svob. solncem.) Ne, Finžgarju ženska ni manjvredno bitje, ki je rojeno možu za dekle, marveč svoboden in tudi umsko polnovreden človek.

Tretje, zaradi česar se mora slovensko ženstvo globoko pokloniti pisatelju Finžgarju, je njegovo spoštovanje do ljubezni med možem in ženo in posebej do ženske ljubezni nasproti možu — njegova velika vera v resničnost in svetost te ljubezni. Pretežna večina modernih pisateljev je v tej točki ske-

plična, mnogi do umazanega cinizma. A če naj sedanja kultura ne propade, če naj žena ne postane uboga lupina na umazanih valovih slepega gonskega življenja, potem mora ljubezenska zveza med možem in ženo, medsebojna zvestoba obeh drugov ostati svetinja, ki jo bodo sicer slej ko prej mnogi skrunili, ki pa kljub temu ne bo nehala biti svetinja, rešilni kompas za splošnost. Zato je Finžgarjevo delo tudi v tej točki visoko kulturno in zaslužno — tembolj, ker so njegovi spisi v neprestanem obtoku med najširšimi sloji. Da je Finžgar izrekel prekletstvo tudi nad žensko (Prekleteta), ki je za lep obraz izdala zvesto in vdano ljubezen, le potrjuje vso iskrenost njegove izpovedi o tem predmetu. Kako sveta mu je posebej ženska ljubezen, je pokazal v Alanki, hunski kraljici, ki umre od svoje lastne roke na grobu Tunjuša, nezvestega, divjaškega ljubelega, ki jo je bil zaradi druge zavrzel. Ko je našel Iztok njeno truplo na Tunjuševem grobu, ga je prevzelo: „Zagrnil je lice devojki in svečano razsodil: „Močnejša od smrti je bila tvoja ljubezen! Pozval je vojake, da so zapalili grmado in sežgali Alankino truplo ... Zamišljeni so stali barbari ob plamenu — njih srca so klečala v spoštovanju pred ljubavjo, kakor jo je gojilo srce lepe Alanke ...“ (Pod svobodnim solncem).

Slovensko mater je proslavil Finžgar predvsem v svoji lastni materi, potem pa v pre mnogih drugih likih. (Zakaj? V stiskah, Tenki vriski, Murčki, Njegova zvezda se je utrnila, Sama — filozofova mati, kakor Pelikan i. dr.) Tudi njegove matere so — kakor Cankarjeve — tpinke, sveče, ki se používajo za družino, le da znajo biti včasih tudi odločne in trpke. V par primerih (Blagajničarka Vanda, Sama, Prerokovana) je pokazal tudi nekaj svarilnih zgledov slabih mater.

Posebej je F. z veliko nežnostjo opozoril na trpljenje naših porodnic in na nevarnosti, katerim so izpostavljene (Boji, Strici). Samo svečenik, ki najtjeseje živi z ljudstvom in ki mu je spoštovanje do žene najčistejše prepričanje, je mogel tako vsestransko pronikniti v življenje in trpljenje naših mater.

Predvsem pa je bil Finžgar, ki je med slovenskimi propovedniki dvignil besedo za nezakonsko mater. Vso nežnost in toploto, pa tudi ostrino svojega peresa je posvetil prav njej. Biseri njegovih spisov: Jožek, Dekla Ančka, Boji, Strici imajo za junakinje nezakonske matere. Nobeni ne da pisatelj propasti, pač pa morajo vse smrtno grenko trpeti. V „Jožku“ se sirotka kravja dekla, ko jo gospodinja nagovarja, naj da otroka v rejo, sama pa ostane pri hiši, odloči: „Ne! Jaz sem bila brez matere, ta ne bo brez nje, dokler bom živa. Kjer jaz, tam on.“ In župnik Finžgar ji dete blagoslovi in preskrbi potrebne kronice za pot. — „Dekli Ančki,“ ki jo pozna že široki svet, je prvi zaupnik in zaščitnik sivolasi domači župnik: „Videl sem cedre na Libanonu — in so padle — —“ Toda „tisti, ki imajo desetero brun v očesu, bodo izdirali tej sirotici pezdri —“ V krasni vojni povesti „Boji“ (Prerokovana) mora Francka občutiti vso krutost neusmiljene ljudske sodbe, predvsem po svojem lastnem očetu. Tudi ona najde branitelja v domačem župniku, a poroči jo potem trden kmet in vrl mož. — V „Stricih“ je podal Finžgar enega najkrepkejših in najbolj izklesanih likov slovenskega kmetijskega očaka, a prav njemu je poveril vlogo viteškega sodnika nezakonski materi. Ko mu sin prizna svoj greh, pa iz strahu dostavi, da „jo bo plačal“, potrka oče s sklepi po mizi: „Rekel sem, da si plašar, ne sin s Podloga. — — Povej mi, ali si bil pes ali človek?“ — „Rad jo imam,“ je okorno priznal sin. — „Kaj govoriš potemtaka o plačevanju? Vzemi jo! Da bi se sedaj potepel po svetu, to je za psa, po pravici plačati pa tega noben denar ne more. Torej ...“ Boljšega, nežnejšega tasta še ni imela slovenska sinaha.

Vsekakor so vse te Finžgarjeve nezakonske matere dobra, poštna dekleta, ki jih je prvič premagala prava, verna ljubezen, ne pa lahkomišljene ženske. Slovensko ženstvo se klanja Finžgarju kot velikemu spoštovatelju žene in viteškemu branitelju nezakonske matere!

Materinski dan.

Druga nedelja v maju je posvečena materi, njeni ljubezni in trpljenju za deco. Po vseh kulturnih državah, v vseh delih sveta mislijo ta dan mali in stari na svojo mater s posebno nežnostjo in priznanjem. Oni, ki žive v njeni bližini, ji pokažejo svoje spoštovanje s posebnimi obzirnostmi, uslugami in pristrčnimi darovi. Kdor živi daleč od nje, se je spomni s toplim pismom; kdor jo je izgubil, počasti njen spomin s pobožno mislijo, morda s šopkom na grob.

Lepo je ta dan pri srcu materam, lepo, ker čutijo okoli sebe hvaležnost za svojo ljubezen, priznanje za izvršeno prirodno nalogo.

Kdo pa izgovori toplo zahvalno besedo onim materam, ki so dale otrokom življenje, pa morajo gledati, kako jim ta življenja pojemajo v gladu, v telesno in duševno nezdravem ozračju...

Ali jim ni baš tega dne zavest materinstva najbridkejša...

Materinski dan se praznuje na pobudo Narodnega ženskega saveza.

Ali žena sama prireja proslavo sebi?!

Ne.

Ne sebi, ne svojemu materinstvu, nego sočuvstvovanju in dejanski pomoči onim svojim bednim sestram, katerim je pogled na lastnega otroka zastrtl s solzo in skaljen z bridkim vzdihom.

Zato ni bistvo materinskih prireditev v proslavi materinstva samega nego v zbiranju prispevkov za bedne matere: denar, obleka, živila i. st. Javno nabiranje po ulicah, dohodki društvenih prireditev donašajo vsote, ki se razdele kot podpora siromašnim materam v domačem kraju. Kdor pomaga na materinski dan s prispevkom dobrodelnemu društvu ali s tihim darom posamezni potrebni družini, se pač najlepše pokloni veličini lastne matere.

Slišiš, mati...

A. Galetova.

Zeni je najlepše, kadar se z razumom in srcem sklanja do otroka tako globoko, da se prelije iz duše v dušo sreča in bol.

Dvaintrideset malih prihaja vsak dan k meni — kakor bi bili moji in kakor bi bila jaz njihova. Vsak ima že povest svojega desetletnega življenja. Dušice jim govore iz oči. Dvaintridesetkrat je treba poslušati in dvaintridesetkrat razumeti.

Se vsi imajo mamico — jaz je nimam.

Pa sem hotela, da mi ta zgovorna deca pove o svojih mamah iz otroških duš po otroško.

Vprašala sem.

Siroko so se jim odprle oči in ni bilo odgovora.

Molk je očitajoče govoril vame: „Radi imamo mater svojo — sami ne vemo zakaj — kako bi ti pravili!“

„Ne vem ničesar o materi!“ je suho padlo od zadnje klopi v mojo začudeno razbolelost.

Ni? me je zabolelo.

In je planila iz grla beseda, ki je preplavila srca in ni bila očitane ampak razodetje.

Čudovito so sijale malim oči. Z menoj so čutili, da je mati kot bela ajdova njiva, in po ljubezni je vonjalo kakor diši med nad cvetočo ajdo.

Potem so pisali spis o materi.

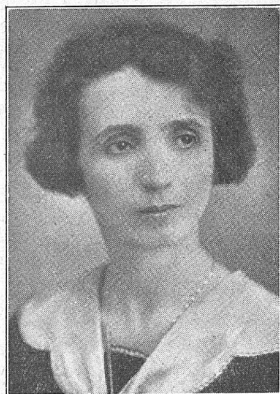
Mati!

Če je bil otrok tisti, ki je rekel: „Ne vem ničesar o materi. — Kdo je kriv?

Povej, zakaj nimaš časa, nimaš urice, da bi jo darovala samo svojemu otroku, da bi vedel, da ga ljubiš. Rad te ima, pa ne ve in ne zna povedati zakaj. Saj ni vse, da mu odrežeš vsak dan kruha; odreži mu še kos ljubezni! Samo pol urice si najdi, da boš prisluhnila samo njemu. Skloni se do njega globoko — da bo vedel, da te ima!

Kratek pregled nekaterih del jugoslovanske filozofke dr. Ksenije Atanasijevičeve.

Marijana Željčeznova-Kokalj.

V tem kratkem pregledu je odbranih nekoliko takih razprav naše filozofinje dr. Ksenije Atanasijevičeve, ki bodo gotovo zanimale vsako našo ženo, bodisi izobraženko ali priprosto ženo. Dvomim, da bi ne bilo žene, ki bi se ne zmenila, kakšno vlogo je imela žena v preteklosti, kaj je veljala in kako so jo presojali razni veliki misleci. Ze od nekdanj je bilo „pravo bistvo“ žene problem, reševan na vse mogoče načine, ki so pa zopet dokazali kulturno višino posameznega naroda. Žena je bila često potisnjena v ozadje; še-le ko je žena lahko vplivala na rodbinski krog in na javno življenje, se je izpremenila splošna psihološka struktura družbe.

Kratek pregled bo obsegal sledeče razprave: O emancipaciji žen pri Platonu; Žene v Euripidovih, Aeshilovih in Sophoklejevih tragedijah ter Ibsenovo pojmovanje žene.

I. O emancipaciji žen pri Platonu.

Skoraj vsi misleci starega veka so pripisovali ženi drugačno in nižjo naravo kakor možu. Na podlagi tega so ji prisojali podrejeno mesto v socialnem in rodbinskem življenju. V raznih strupenih in hudobnih epigramih so pesniki zasmehovali ženo, včasih prav surovo. Od vseh starih grških filozofov je Platon¹⁾ edini, ki ni zavzemal negativnega in sovražnega stališča napram ženi, marveč je njegovo stališče zanimivo in napredno celo za nas.

Kako so živele povprečne atenske žene, nam slika živo Ksenofon. Pripoveduje o Ishomashovi ženi, da je bila v resnici le nerazvit, divji otrok ter da jo je njena mati le naučila, da uboga svojega moža. Hišno delo je prepuščala sužnjam, sama pa je tratila čas s šminkanjem in kinčanjem, ker ji je bilo edino stremljenje, privezati nase svojega moža z zunanostjo.

Proti takemu ponižujočemu stanju žene se upira tudi najnamunnejša in najnaprednejša Grkinja Aspazija.²⁾

Mnogo svobodnejše kot Atenke so živele Špartanke. Pripomnimo, da je skoraj gotovo tip špartanske žene bil kot model Platonu za razvitek njegovih širokih pogledov o vlogi žene v državi.

Ze pri Platonu se vprašanje o emancipaciji ne more izločiti iz njegove splošne intelektualne konstrukcije idealne države. Platon je cenil državo nad vse in svoje učenje o državi je razložil v dialogu „Država“. Po njem morajo vsi državljani posvetiti vse svoje duševne in telesne moči za dobrobit države, pa tudi filozofi (modrirani). Zanj je najpopolnejša oblika vlade tista, kjer vladajo filozofi, ter se imenuje sofokratija. Iz njegovega učenja lahko posnemamo, da Platon zahteva isto vzgojo in izobrazbo za dečka kakor za deklico, ker morajo žene služiti istim smotrom kakor možje. Torej se morajo učiti gimnastiko in muziko.³⁾ Z gimnastiko si bodo utrdile telo; z muziko pa oplemenjevale dušo, točneje: glasba bo vplivala na žene, da ne postanejo preveč surove vsled telovadbe. Celo spretnosti vojevanja naj bi se učile.

Ker je Platon v svoji razlagi občutil, da je njegovo učenje bilo nepojmljivo za njegove rojake, ga je raztolmačil takole: „Mari je ženina narava taka, da ne more sodelovati v vseh moških delih, ali pa more samo v enem, ali pa le v nekaterih, v drugih pa sploh ne, in v katero od teh skupin spada vojna spretnost? Kaj se žena po svoji naravi bistveno razlikuje od moža? Postaviti bi mogli to-le objektivno: umetnost različnega (nasprotnosti) ima veliko moč. Preje so se vsi strinjali, da se morajo baviti razne narave z različnimi stvarmi; medtem (če vzamemo, da je narava moža in žene različna) se sedaj strinjamo tudi v tem, da se morajo narave baviti z istimi stvarmi. Pravzaprav ni nobenega dela, ki bi bilo le za moža ali samo za ženo, ker so med oba prirodne sposobnosti razdeljene na isti način; zato more žena izvrševati isto delo kakor mož, le da je pri vseh delih slabejša kot mož. Torej se lahko vežbajo žene tudi v vojni spretnosti, lahko sodelujejo pri skupnih pojedinah, v vojski in v vseh državnih službah. Vendar se ne sme pozabiti pri vsem tem, da je treba dajati ženi lažja opravila, ker je ženski rod slabotnejši.“

Najčudnejša točka v Platonovi doktrini je, da so žene skupna last, otroci pa splošna dobrina. Ni več rodbine: oče ne pozna svojega sina, sin ne pozna svojega očeta. Platon zahteva, da se sklepajočasni zakoni med zdravimi ljudmi ter bi se prišlo tako do zdravega potomstva. Najboljše žene naj se omože z najboljšimi možmi, najslabše z najslabšimi: naraščaj prvih je treba vzgajati, naraščaja drugih ne. Zakon bo določil potrebne svečanosti poroke po verskih ceremonijah. Zapovednik države bo predpisal število zakonov, oziraje se na vojne, bolezni in nezgode, da bi ne bilo preveč ali pa premalo prebivalcev.

Otroke naj rode starši v času, ko so njihove telesne in duševne sposobnosti najbolj razvite: žene med 20 in 40 letom, a možje med 35—55 letom. Otroci pa, katere rode mlajši ali starejši starši, ali pa otroci staršev, katerih zakon ni sankcioniran — se smatrajo kot nezakonski otroci.

Matere hranijo same svoje otroke, toda posebna oblast bo skrbelala, da ne bodo poznale matere svojih otrok. Poleg tega negujejo malčke tudi dojilje, ki naj bi stanovale v posebnem delu. Skupno vzgajanje otrok zagovarja Platon plemenito, namreč vsi otroci morajo biti enako ljubljene ter morajo v vseh videti svoje roditelje in vsem otrokom morajo biti vsi otroci bratje in sestre. Zakon in rodbina razvijata po Platonovem pojmovanju antisocialna čustva, zato je najboljša tista država, kjer ni osebnih lastnine in v kateri so državljani zvezani kakor udje v organsko celoto.

Platonov program aristokratskega komunizma (ker po njem komunizem ni za široke sloje, katerim on dovoljuje rodbino in imetje) je ostal utopija. Vendar vidimo, da je Platonovo pojmovanje žene, njenih sposobnosti in dolžnosti v marsičem stalo že v IV. stoletju pred Kristusom nad pojmovanjem modernega moža iz XX. stoletja po Kristusu.

Naj omenim mimogrede, da so z uresničenjem Platonove ideje o ženi in otrokih kot skupni državni lasti (seveda instinktivno) poizkusili v boljševiški Rusiji brez ozira na izobrazbo zakoncev — pa se ni obneslo. Ne motim se, če vzamemo kot nepobitno resnico, da je in ostane osnova vsake države rodbina in imetje. Platonova zamisel o ženi je genijalna po eni plati, ker ji prisoja enako duševno silo kakor možu, a po drugi je Platon samo razmišljeval o ženi kot razumnem bitju, ni pa občutil njene posebne „ženske strukture“, ki se izraža v rodbini in materinstvu. (Dalje prih.)

1) Platon je živel od 427—347 pred Kr. in je Sokratov učenec.

2) Aspazija je druga žena Periklejeva.

3) V muziko spada tudi recitiranje pesmi.

„Kakšnega moža si želi sodobna žena.“*)

5.

Ne mogla bi reči, da sem si že kot mlado dekle ustvarila svoj ideal o možu. Pač pa so vsebovali moji tedanji nazori tudi sliko o možu, a so bili tembolj napačni, ker sem živela v krogu brez moških in so mi bili moški, ki so prihajali v našo hišo, znani le površno. Ustvarila sem si podobo tega ali onega pisatelja po njegovih delih, predočila sem si njegovo sliko tako dovršeno, a ko sem ga поблиže spoznala, sem bila o njem kot človeku gotovo razočarana. Prišla je doba takozvanega „svetobolja“, ko obupa mladi človek nad vsem, kar si je zamislil nekoč lepega. Navduševanje ob Nietzscheju, Tolstega Kreutzerjeva sonata, vse je porazno vplivalo na mojo tedanjo mlado dušo. Toda tudi skozi ta temna leta moje mladosti sem se prerila sama. Bilo je veliko trpljenja, strašnih dvomov in obupov. Temu je sledila nekakšna resignacija, vendar če danes natančno premislim in premotrim svoj tedanji duševni položaj, vidim, da je bil nekje v najskrivnejši kamrici mojega srca vendar še nekak žarek upanja, ki mi je ostal še do danes, čeprav ga je za trenotek izbrisalo eno razočaranje za drugim.

Danes si kot zrela žena izprašujem vest in zastavljam sebi trda vprašanja: da-li ne leži krivda tudi na moji osebi, da li niso moje zahteve pretirane in vsa moja narav usmerjena napačno že v tem, da se mi ni že v rani mladosti razdrl idealizem in prikazal moški od življenjsko resničnejše strani? Vendar vem, da si vsako dekle, in naj si jo še tako svare pred moškimi in zakonom, ustvari svojo sliko svojega izbranca po svoje, češ, pri meni bo drugače, o n ni takšen kot so drugi. In skoro neizogibno sledi poznejše razočaranje, v katero poseže vmes že življenje samo. Ko mine enkrat prva zaljubljenost in pridejo vse malenkosti vsakdanjega življenja na površje, vse skrbi, nazori in različni interesi, tedaj zazna mlada žena z grozo, kako sama stoji sredi vsega kompleksa, ki ga imenujemo življenje. Če ne najde takrat opore v svoji osebi, se ji neizbežno zrušijo tla pod nogami.

Zame je predpogoj srečnega skupnega življenja, kajti že življenje v dveh je samoposebi težko, ta, da so interesi obeh, nazori in doživljanja žene in moža usmerjeni že po naravi v isto smer. Kajti ni hujšega, če mora eden ali drugi svoja nagnjenja, zanimanja in poglede na življenje prilagoditi s silo nazorom drugega. Tu stori nasilje proti svoji lastni osebnosti, trpi, čeprav nezavedno, pod pritiskom omejitve osebne svobode in o kakih sreči ne more biti govora. Preide v štadij resignacije, žrtvuje se in skuša v vsakdanjih skrbih pozabiti samega sebe. Odreka se marsičemu na ljubo miru, a vendar se pojavijo trenotki, ko zazna z grozo, da to ni življenje, tisto pravo osebno

*) Odziv na vabilo v 2. štev. „Ž. Sv.“

življenje, ki pojde mimo v večnem odrekanju, ponižanju in samozatajevanju. Tako pa živi večina naših žen.

Toda čimbolj se zaveda današnja žena svojega jaza, svoje lastne osebnosti, tem večja je njena želja uveljaviti se v množici bitij kot samostojna osebnost. Seveda pa ji bo vedno težje najti odgovarjajočega druga in sreče v zakonu v dobi, ko je ostala naša moška generacija po svoji mentaliteti, vzgoji in nazorih o ženi in zakonu še daleč pod zahtevki sedanjega časa. Naši moške so bili od svojih mater in sester razvajeni. Po spolu so uživali že v domu nekaj privilegij. Smatrali so se za vladajoče, dočim so od žene zahtevali podložnosti, vdanosti, požrtvovalnosti in v zakonu absolutne podrejenosti. Ko se žena poroči, ji ostane po njihovem mnenju le še skrb za udobnost moža, deco in dom. Če se pri nji pojavijo še kakšne druge zahteve, že ni več dobra mati, skrbna žena, odreka se ji vsa „ženskost“ in je obsojena. Vendar pa vse to ne more biti današnji ženi, ki pozna tudi samo sebe, edina zadostitev.

Ena izmed glavnih vidnih potez naših mož je danes tisti, čeprav nezavedni, prirojeni in privzgojeni egoizem. On smatra svojo ženo po večini še za svojo zabavo, postrežnico in podložnico ter roditeljico svojih otrok. V svojih razpoložljivih je lahko proti nji brezobziren, surov, ne skuša se krotiti napram njej — a nikdar ne najde časa, da bi si zastavil vprašanje: kako pa je z njeno dušo? Doma stresa na ženo in otroke vse svoje nerazpoloženje, zaloputne vrata in gre v gostilno, „da se razvedri“. V krogu svojih prijateljev in prijateljic je šarmanten družabnik.

A žena? Kako strašno ostane osamljena, toda gorje ji, če bi skušala po-tožiti o tem svojemu možu. Brutalno bi jo zavrnil, da ima preveč časa, naj si poišče delo in slično. Zato teče njihovo življenje drugo poleg drugega. V dušah pa sta si tuja, v največji razdvojenosti nima žena nikogar, s katerim bi se porazgovorila in mu zaupala brez vsake zle misli. Ali je potem čudno, da si takšna osamljena žena želi prijatelja, pravega prijatelja? Le žal, da bo tudi v njem skoro gotovo razočarana.

A odgovorila nisem pravzaprav na vprašanje, kakšnega moža si želi sodobna žena. Sodobna žena naj se boji moža. To bi bil moj odgovor, a tu poseže vmes neizprosni zakon narave in boj srca z razumom. Ignota.

6.

Oprostite, gospa urednica, da Vas mučim in nadlegujem s tem spisom, ker jaz menda ne spadam več v vrsto onih, ki jim velja vprašanje, kakšnega moža si žele, ker ga že imam. Vendar mislim, da boste sprejeli; ako pa ne spada k stvari in ni za tisk, tudi nič ne de; nič manj ljub mi radi tega ne bo Vaš dragi list, nič ne bodem užaljena. Ako pa sprejmete, vedite, da je to iz vrst kmetsko-delavske žene, ki ni imela prilike za izobraževanje drugje kot iz knjig.

Zbodlo me je v oči v zadnjem „Ženskem svetu“, da naj tista, ki je že izbrala in je že vezana, ne sodi svojega druga po očitnem idealu, ampak naj ljubi in spoštuje svojega moža, pa naj bi bil tudi — št o r !

Dotična, ki je to pisala, gotovo še ni vezana; ako pa je, je brezdvomno srečna njena zveza, da si upa tako smelo trditi in ne uvažuje, da srečni ne vedo, kaj je sreča, ampak tisti, ki je ni dosegel. Drugače bi morda povedala katera druga. Toda pridem k stvari.

Zelega sem si nekoč moža, ki bi naj imel odprto srce zame in dvoje pridnih rok; to bi bilo prvo, drugo pa še malo razumevanja za moje delo, ki bi ga opravljala zanj, da bi se počutil zadovoljen poleg mene, da bi z ljubeznijo sprejemal od mene tudi male usluge.

Zelega sem si, da bi imela deco od ljubljenega moža, ki bi se zavedal, da so otroci kri najine krvi, za katere treba misliti, da je vredno živeti, pa četudi

v bedi in pomanjkanju; da bi delala skupno v sladki zavesti drug za drugega.

Ne strašila bi se nobenih zaprek v življenju z njim.

Dobila pa sem moža, mislečega, da je strast njegovega telesa vsa ljubezen. Usta polna besed, roke prazne dejanj.

Otroke pa bi bil rad zamoril, predno so se rodili, če bi bila hotela jaz.

Bila sem noseča, pustil me je brez sredstev z malimi otroki, popolnoma brez pomoči; ni se mi niti javil mesece, kje je. Ko je končno pisal, je vedel, da je moj čas že minil, pa me niti z besedico ni vprašal, si zdrava, je prestanto?

Ali ga naj sedaj ljubeznivo sprejemem, ko bi se mi zopet rad približal, seveda je umljivo samo po sebi, zakaj. Pa si gladi pot s tem, da mi vrže par be-raških dimarjev, ki niso niti za obleko, kaj li za hrano.

Nisem ga poročila iz ljubezni, bil je goli slučaj, ki ga je on izkoristil, potem pa so me drugi primorali. Jaz nisem imela človeka, ki bi se bil zavzemal zame, pa sem se jim vdala.

Ali me bo mogoče dotična pisateljica še posebe obsojala, da ga ne ljubim, še več: da ljubim fanta, ki bi ustrezal mojim idealom, a nisem govorila z njim več kot dvakrat in sva si parkrat pisala v strogem tonu prijateljstva. Bil je moj mož lastnik mojega telesa, nikdar pa ne mojega srca, ker to je darovano onemu, ki me nikdar ni še poljubil, a vendar vem, da me ljubi. Sodite in obsodite!

Mislite, dekleta, česa si želite in kaj dobite, ako ste le za trenotek lahko-mišljene. A. K.

Naša hrana in zdravje.*)

Snovi, iz katerih izvirajo naša živila, so prastare. Prva hrana človekova je bila mešana, deloma živalska, deloma rastlinska. Kako dolgo služi človeku pšenica za hrano, se ne da ugotoviti, vendar govore že stari egiptovski spisi o kulturi pšenice. Znano je tudi, da so stari Egipčani gojili ječmen. Tudi rž so stari azijski narodi gojili in delali iz nje žgano pijačo.

Pa še marsikatera druga rastlina hrani človeka že od davnih dob. Vemo to o čebuli. Ohranjeni so računi, ki povedo, koliko so plačali za čebulo, ki so jo snedli delavci pri zgradbi neke egiptovske piramide. Tudi zelje in razno sorodno zelenjad so gojili in jedli v davnih dobah. Glavnato salato so z veseljem jedli stari Rimljani. Homer poroča o hruskah. Kumare goje v Indiji že nad 3000 let.

Menjala se je tekom časa samo priprava jedi. Kar je dišalo ljudem v eni dobi, to so zametavali v drugi. Starih receptov danes nimamo in kuharskih knjig tudi niso pisali. Vendar nam zgodovinski zapiski odkrivajo tajne znamenitih poedin, iz katerih izvemo, da so použili nezaslišane množine mesnih jedi in popili še bolj nezaslišane množine pijače.

Iz 16. in 17. stoletja zvemo, da so bile priljubljene zelo ostre jedi. Alfred Franklin piše, da bi si danes z njimi mogli sežgati usta. N. pr. jedli so pečena telečja jetra z omako, v katero so dali popra, jesiha in

*) Po „Zdravju“.

sladkorja. Naš današnji želodec bi seveda ne prenesel marsičesa, kar so včasih prebavili, najbrž tudi ne brez škode.

Naša današnja doba si prizadeva dati natančno znanstveno podlago za določitev potrebne dnevne množine in vrste hrane. Norme, ki naj določijo prehrano posameznika, ne morejo biti za vse pokrajine enake, pa tudi ne za vse prebivalce ene pokrajine in za vse letne čase. Enoten predpis je torej nemogoč. Človek tudi ni stroj, ki potrebuje vedno isto množino olja ali premoega, da dela. Zato so tudi ta novodobna prizadevanja mnogokrat brez realne vrednosti, ker ne morejo biti splošno veljavna.

Poglejmo najprej pripravo živil za hrano, ali naj jih uživamo kuhana ali kako drugače s toploto preparirana, ali so lahko surova. Za rastlinsko hrano veljajo predpisi, ki jih stoletja niso menjala. Nekatere sadeže in del zelenjave uživamo surovo, druge kuhano. V prvem primeru zlasti je hrana lahko posredovalec infekcije, bodisi širjenja črevesnih nalezljivih bolezni ali parazitov-zajedavcev. S surovo uživanimi sadeži in zelenjavo se širijo trebušni legar, griza, kolera in črevesna jektika. V naših krajih se močno širijo tudi zajedavci, med katerimi so zlasti pogosti navadna glista, bela glistica ali šilec, vlasasti bičar ali tenkorepec, razne trakulje in trihina.

Potrebno je pri tej priliki omeniti, da je tudi uživanje surovega mesa kočljivo, ker se s surovim mesom prenaša paratifus B in od zgoraj omenjenih zajedavcev zlasti trihina.

Glede sestavin živil je prva zahteva, da hrana ne obsega nikakih strupenih primesi. To je povsem razumljiva zahteva in ne potrebuje nikakih razlag. Če je hrani primešan strup, se pojavi škodljiv učinek prej ali slej, kar pač zavisi od jakosti in množine namerno primešanega strupa. Dogodi se pa lahko tudi, da se pojavijo strupene snovi po nekem procesu v hrani, n. pr. pri gnilobi. Zaužitje takih snovi povroča želodčne in črevesne katarje, bruhanje in prolive. Nevarnejši je tisti razkroj v živilih, kjer se nanj ne da sklepati niti z vonjem niti z okusom ali kakim drugim čutom. To pa ne velja toliko o zelenjavi ali sadežih kolikor o morskih ribah, školjkah itd. Pač pa se dogajajo nam že znane zastrupitve po zaužitju strupenih gob. Na tako zastrupitev se da razmeroma lahko sklepati iz okolnosti, da so obbolele onega dne in kmalu po jedi vse osebe, ki so uživale jedi iz gob.

A tudi drugače je hrana lahko nevarna za ljudsko zdravje in ni potrebno, da bi bila kako pokvarjena ali celo zastrupljena. Te vrste oškodovanja povzročajo primesi, ki sicer ne služijo prehrani, pač pa „prijetno“ razdražijo vonjalne aliokusne živce. Seveda je ta prijetnost kaj dvomljiv pojem. Tudi so naše oznake za različne vrste okusa dokaj pomanjkljive. Tako vemo, kdaj je okus jedi kisel, grenek, sladek, slan, pa s tem je tudi že vse povedano, kajti za druge okuse nimamo izraza. Ne moremo povedati, kako se loči okus kisle repe n. pr. od okusa kislega zelja, ali okus ohrovtu od okusa kolerabe. In vendar vemo, da je okus določenih jedi tisti, ki odloča, da nam ta jed diši bolj od druge.

Splošno se danes priznava mnenje, da preobilica živil z ostrim okusom na odraslega ni brez slabega učinka. Trdi se celo, da podpira neizmerno uživanje kislih jedi tvorbo žolčnih kamnov, vendar se to ne priznava splošno. Vzlic temu nasvetujejo zdravniki bolnikom z ledvičnimi kamenčki, naj se izogibajo kislih živil. Skoro gotovo je, da preobilica kislih živil podpira vznik različnih bolezní želodca in črevesja. Zdravniki so ugotovili pri mnogih bolnikih s temi boleznimi, da so bili nagnjeni k obilnemu uživanju kislih jedi. Tudi je znano, da kisle jedi že obstoječe želodčne in črevesne katarje in prolive zgoršujejo.

Kar se tiče ledvic, je ugotovljeno, da se pomnoži pri uživanju kislih jedi tudi kislina v seču, kar podpira tvorbo kamenčkov v ledvicah, ki nastajajo iz kislih sestavin seča. Kisle jedi smemo torej uživati le zmerno in samo pri zdravem želodcu. Za okisanje rabimo le vinski kis.

Druga očitnejša lastnost živil je njihov sladki okus. Sladke snovi so hranilne in jih telo potrebuje, saj spreminja s slino celo škrobe v sladkor, ki ga telo lahko hitro vsrka. Sladka živila niso in ne morejo biti zdravju škodljiva, vendar se pripisuje nezmernemu uživanju sladkih živil nepovoljen učinek na telo. Tako n. pr. so opazovali zdravniki po obilnem užitju sladkih jedi, zlasti medu, začetek sladkorne bolezni. Dotičnika se je polastila naenkrat velika žeja, ki nikakor ni hotela prestatí, nakar so zdravniki ugotovili sladkorno bolezen. Tudi so znana opazovanja, da je sladkorna bolezen bolj pogosta pri osebah, zaposlenih v tovarnah za sladkor, kakor pa v drugih poklicih. Vzroka temu še niso mogli najti.

Kaj malo je znanega o grenkih živilih, ker jih tudi ni mnogo. Pri nas jedo največ radiča, delajo se tudi razne grenčice, baje dobre za želodec, kar pa se ne more dokazati.

Kuhinjska sol ali kloratrij je potrebna za razredčevanje beljakovin v krvi, ker se te drugače ne raztope, za vzdrževanje ravnovesja v notranjem tlaku in za tvorbo solne kisline v želodcu. Množina kloratrija, ki ga imajo naravno živila, bi povsem zadostovala za naše potrebe. Soljenje živil pri pripravljanju hrane bi torej ne bilo potrebno, postalo pa je potrebno radi razvade. Znani so narodi, ki sploh ne poznajo soli, n. pr. Tunguzi in Kirgizi. Sploh ni znano, da bi se pojavile bolezni radi pomanjkanja soli, pač pa je dognano, da nastajajo radi nezmernosti v soljenju.

Pri pripravljanju hrane se rabijo raznovrstne dišave in začimbe, toda popolnoma se pozablja, da je namen teh dodatkov, prvotni okus jedila spremeniti in zboljšati, ne pa povsem predrugačiti. Zato je treba ta dodatek pametno porabljeti, kajti želodcu bi ne prijalo, če bi zaužil preveč teh dodatkov. Ker so hudo ostri, dražijo sluznico, ovirajo delovanje fermentov in s tem zmanjšujejo porabo beljakovin. V preobilici zaužiti škodujejo zlasti ledvicam in povzročajo njih vnetje. Škodljive učinke puščajo tudi na živčevju. Če jih uživamo zmerno, imajo, kakor kaže izkušnja, celo blagodejen vpliv na prehrano. (Konec prih.)

Po ženskem svetu.

Veliko mednarodno zborovanje v Beogradu. Od 11. do 20. maja bo zborovala v naši prestolnici Mednarodna zveza za žensko volivno pravico in državljansko izobrazbo žene. Najvažnejšo točko bodo tvorila predavanja in razpravljanja o miru. Govorile bodo znamenite zastopnice raznih narodov, pa tudi ugledni domači in tuji politiki. Po kongresu si bodo inozemske udeleženke ogledale naše pokrajine, se seznanile z ženskimi delom in priredile mirovna predavanja po večjih naših mestih. Podrobnejši program bo pravočasno objavljen v »Ženskem Pokretu« in po dnevnikih časopisih.

Državljanstvo poročene žene. Na Angleškem je stopil v veljavo nov zakon: Angležinja, ki se poroči z inozemcem, obdrži svoje lastno državljanstvo, če sama izrecno ne izjavi, da hoče sprejeti možovo državljanstvo. Prav tako pa postane inozemka, ki se poroči z Angležem, angleška državljanica le na lastno izjavo in pod vsemi onimi pogoji, ki so sploh predpisani za sprejem inozemcev.

Ženi pripada zakonito določeni del moževih prejemkov. Nizozemski parlament je sprejel predlog ženskih zastopnic, da bo dobivala žena del moževih dohodkov zase in za družino. Mož ne bo mogel sam prejemati vse svoje plače, nego je bodo nekaj izročili ženi. Tako bo družina preskrbljena tudi v tistih primerih, kjer je mož zapravljivec.

„Žena in knjiga“. Predlanskim so na Nemškem uvedli „dan knjige“. Obhajajo ga 22. marca kot spomin na svojega največjega književnika Goetheja. Lani so priredili „dan knjige“ pod geslom „Mladina in knjiga“, letos pa „Žena in knjiga“. Ob tej priliki so objavile najodličnejše sodobne nemške pisateljice proglas, v katerem pozivajo posebno ženstvo, naj v razstavami, predavanjih in podobnimi prireditvami predoči narodu pomen in kulturno vrednost knjige. Po knjižnih izložbah in po časopisih so bile posebno poudarjene ženske knjige: knji-

ge o ženskem vprašanju, izobraževalni spisi žen, socialna literatura, evangelske ženske knjige, katoliški ženski spisi, židovska verska ženska literatura; pisma, spomini in životopisi; dom in družina v ženskem romanu, najnovjše knjige o materinstvu in vzgoji; ženska lirika, ženske znanstvene knjige.

Žena proti ženi. Pod tem naslovom je napisala M. Slabyhoudová v nekem češkem listu članek, ki bi ga morda tudi čitatelice Z. Sv. rade čitale. Zato vam ga pošiljam v prevodu:

Je to stara znana resnica, da „gospa učiteljica“, „gospa doktorjeva“, gospa profesorjeva“ itd. v družbi več velja kakor „gospodična učiteljica“, „gospodična doktorica“, „gospodična profesorica“ itd., čeprav izraža ta naziv resnično vrednost lastnega ženiniga dela, medtem ko prvi pové samo o naslovu ali delu moža, s katerim je žena poročena. Popolnoma opravičeno se samostojne in neporočene žene pritožujejo, da ne uživajo tistega uvaževanja kakor svobodni samostojni mož istega poklica. In kdo je temu kriv? Ali ste se kdaj prepričali, da pravzaprav največkrat žene same?

Vživimo se v davno in davno minule čase. V vseh knjigah, ki govore o navadah in nraih starih narodov, smo čitali: mož si je ženo kupoval, mož je ženo unesel, mož si je ženo izbral itd. Sedaj smo me žene (po zakonu) ravnopravne z možem, imamo priliko, da se tako izobrazujemo kakor on, smo lahko samostojne, ampak ne smemo — ne moremo si niti še danes same izvoliti bodočega svojega soproga. V tem moramo pri vsej emancipaciji biti pasivne.

Možje so v tej točki gospodarji in me moramo čakati, dokler si z nas katere ne izvoli. Pride pa na vse? Najbrž ne, ker je mož pri nas manj.

Ne čudite se pa, da si ta, ki je že poročena, domišlja, da je vrednejša, da je morala imeti gotove prednosti pred ono, ki še čaka, ali pa sploh ne čaka, ker vé, da je nepozno.

Poročene in svobodne žene — kakor bi bila dva različna svetova, skoro dva sovražna tabora. Človeško srce navadno hrepeni bolj po tem, česar nima, in tega, kar ima, ne zna dovolj ceniti. In zato izvira medsebojno nesporazumljenje med poročenimi in svobodnimi ženami tudi malo iz zavisti.

Svobodne zavidajo poročenim, ampak poročene tudi zavidajo svobodnim in mnogo-

krat in mnogo. Marsikatera trpi v zakonu, težko najde v njem kako korist za sebe, ampak vendarle se proti svobodni povišuje in zelo povdarja svoj edini „plus“. Je poročena! Nekdo jo je hotel, medtem ko tiste ni hotel nikdo.

Poročene žene govorijo o svobodnih ženah navadno polno usmiljenja. „Ah, to je ta stara gospodična,“ pravijo. „Ne veste, zakaj se ni poročila?“ Ali „ona se gotovo ne poroči več, saj je 35 let stara.“

Zakaj govore tako vzvišeno? Poročiti se — je to zasluga? Mislite, da žene, katera je ostala svobodna, res nihče ni hotel? Morda je imela le več poštenosti v sebi in ni mogla, da bi se bila poročila le za to, da bo gospa.

Higijena.

Zdravstvo in lepota.

Piše dr. Eleonora Jenko-Groyerjeva.

Bolezni suhe kože. (Nadaljevanje.)

Bedenci niso dolgotrajni, toda nadležni, ker se pojavljajo vedno na najvidnejših točkah. Prav malo je treba, da zardeče na obrazu: prehuda atmosfersna vročina, mraz, močna razdraženja, prepikantna in prebila hrana, prereditelne pojedine. Stalen pogoj, da vzdržimo lepoto kože na obrazu, je v pravilni prehrani, na katero moramo vedno paziti. Priporočam, da se vsaj dvakrat v letu tekom tedna postiš z dijetno in istočasno uživša lahko odvajalne mineralne vode.

Srbež, več ali manj močan, spremlja večino kožnih bolezni. Tu pa tam pride sam po sebi pod vplivom jedi, katerih organizem ne prenese (jagode, sir, gobe) — idiosinkrazija. Za prvo pomoč zadošča posipalni prah iz škroba. Odvajalna sredstva le po posebnem predpisu.

Psoriasis, madežasto-luskasti lišaj, spada tudi k boleznim suhe kože. Pojavlja se večidel na komolcih, kolenih, lasnati koži, v težjih slučajih pa tudi po truplu. Če odtrgaš luskinke, ki se zasuše, se pokaže krvava sokrvica. Za tem kožnim vnetjem obolijo posebno taki, ki so podvrženi puiki, in mladi ljudje. Treba je iti k zdravniku, kajti ta bolezen zahteva vsestransko zdravljenje. Uporaba maže iz brezovega in olivnega olja omeha luske, da se luščijo brez krvavenja.

Nagubanca koža (kurja polt) spada v skupino pojavov putike, katera je tudi pri nas razširjena. Zelo neestetsko jo je videti na golih ramah in rokahl. Za zunanje zdravljenje je dobra maža s sledečim mazilom, katerega raztopiš v soparici (Dunstkochen): čiste svinjske masti 50 gramov, mandeljevega olja 50 gramov, tincturae Benzoe 10 gr. Pri univanju je treba rabiti vodo z boraxom in glycerinom, vsakega po 1 žlico na liter tople vode.

Čakala je in upala, da najde sorodno dušo, čakala, ampak ni dočakala, ker se prava ljubezen in popolno sorodstvo duš redkokdaj najmeta skupaj. Potem pa pravijo o takih, da so si „preveč izbirale“. Ampak ni tako! Najbrž so bile preveč resnične in poštene. In potem naslov! Na nič niso površne ženc bolj ponosne, kakor na tikel, za katerega so se poročile. Ubogi možje! Če se bogata gospodična le težko prepriča, da jo nekdo vzame iz ljubezni ali radi denarja, može z naslovom se težje verujejo v ljubezen.

Ako hočemo biti res ravnopravne z možem, priznajmo: če cenimo moža po delu in izobrazbi, je pravično in potrebno isto merilo za ženo.

M. V.

Rdeči mozolji (acne rosae), večinoma po nosu, licih, tudi čelu in bradi spremljajo preveč suhe ali preveč mastne kože. Tkanina je stalno prenapolnjena s krvjo, koža vroča, včasih srbeča in boleča.

Živčna vznemirjenost, motnje v krvnem obtoku, spolna vnetja, zlasti neurejena prebava; povzročajo omenjene pojave. Rdeči mozolji postanejo stalni, ako se njih globlji vzroki ne zdravijo, marveč kopčijo. Najhujša je bolezen, ki jo imenujemo acie miliaris, atrophica in necrophica, za katero je neobhodno potrebna zdravniška pomoč. V teh vrsticah se bavimo izključno z lahkiimi slučajji, kateri se pa zmanjšajo, zginejo, ko se začno primerno zdraviti: želodec, črevo in spolni organi. Kadar krvni obtok zastaja v tolšči kože, je v zimskem času priporočljivo piti zvečer tople čaj iz listov rdečih jagod. Noge morajo biti vedno tople. Raznovrstni elastični in drugi pasovi, ki naj bi oblikovali lepo linijo okrog bokov, trebuha in želodca, ovirajo obtok krvi v teh mestih na površini in škodujejo notranjim organom, posebno če jih vedno nosimo. Ozki ovratniki (pri gospodih) takisto ovirajo obtok limfe v vratu in večkrat povzročajo pordečenje in nagubanost kože na vratu in na licu. Kadar je želodec kriv kožnim vnetjem, je treba olajšati in zboljšati njegovo delovanje. Ako so epohalna vnetja vzrok kožnim pojavom, zahtevajo globlje analize, posebnega zdravniškega postopanja.

Lokalna uporaba soparne kopeli vsekako razbline zastani krvni obtok, toda zahteva še druga postopanja. Ljudsko sredstvo je polaganje listov divje pese na nos, obraz itd., katerega osušijo potem s škrobovim prahom. Kratkotrajen učinek ima tudi maža iz 10 delov brezvodnega lanolina in 2 delov oficinelne raztopine adrenalina.

(Dalje prih.)

* * *

Gripa. Proti tej influenci priporočajo kot preizkušeno domače sredstvo rdečo peso. Skuhamo jo, zrežemo na tanke listke, polijemo z oljem in kisom — pesa v so-

lati! Pojemo je poln globok krožnik, ne vso hkrati, temveč po malem, vendar vso v enem dnevu. Tudi voda, v kateri se pesa kuha, se pije. Zato je pa treba surovo peso dobro očistiti in oprati s ščetko, pa še z vročo vodo politi, predno jo denemo kuhati.

Ko je ta bolezen razsajala l. 1919., so nekatere vojaki jedli vsak dan rdečo peso, pa se niso oboleli, dočim se je lotila gripa vseh bližnjih oddelkov. Bolniku, ki je imel 39° do 40° vročine in je jedel peso, je čez noč padla temperatura. Seveda je treba upoštevati tudi druga navodila: biti v topli postelji, v zračni sobi i. t. d.

Mrzlični izpahljaj. Nekatere osebe so posebno podvržene temu. Mala mrzlica, pa se že izpahne na ustnicah. Ni pripomočka, da bi se to preprečilo. Pač pa je dobro, da se izpahljaj (mehurčki) takoj posuje z riževo moko, pa se jako hitro posuši.

Splav. Če ugotovi zdravnik pri ženski spolno zdravje, pa ima kljub temu splave, je to najbrže radi tega ker so kite, ki vežejo organe, preslabotne. Najboljši pripomoček je pač ležanje. Kadar ženska zopet zanosi, naj posebno spočetka mnogo leži, tudi po cele tedne.

Nepravilna, z veliko izgubo krvi in s krči združena menstruacija je pri mladih dekletih pogosta. Često se ne zmenijo mnogo za ta pojav, čeprav na tihem trpe in hirajo. Potovanja, plavanje in druge napore sporte, pa tudi težja dela je treba v takih primerih opustiti. Mir, počitek je neobhodno potreben. Preparati z železom in redna hrana so v tej starosti posebno važni žeri radi nevarnosti za jetiko. Bolečine in krči se lajšajo s toploto, bodisi z obkladki ali s termoforum, pa tudi s pomirjevalnimi praški. Da bi radi tega silili mlada dekleta k

Vzgoja.

Otrokovo vedenje pri jedi. Težko delo za mater, pa skoro vedno brez uspeha. Dete je skupno z družino, mati je takrat navadno že trudna, oče hoče imeti mir vsaj tiste pol urice, ko je doma: kdo se bo takrat jezil nad otrokom! Radi ljubega miru mu spregleda mati marsikako razvado.

Zato je skoraj bolje, da jedo mali otroci posebej; lažje jih je navajati k lepemu vedenju, če so sami med seboj, kakor če so zraven odrasle osebe, na katere se je treba ozirati. Otroci naj sede na stolih, ki so primerni njih velikosti. Če je stol prenizek, se ročice utrudijo in dete postane nevoljno. Ako pa sedi v pravilni višini, mu bo lahko držati komolce in podlahti pravilno, jih prav gibati in spretno držati pribor. Saj je to vendar tako težka umetnost! Kar poskusite učiti odraslega človeka, ki ni vajen pravilno jesti z vilicami in nožem, pa se ne boste čudili, če se dete tako

žensko-zdravniški preiskavi, skoro ni potrebno, ker je redkokdaj v zvezi z organskimi motnjami, navadno le s slabokrvnostjo. Taka preiskava na nekatero deklinco tako vpliva, da ji lahko povroči težke duševne pretresiljaje, čemur se je treba vsekako izogniti.

V prehodnih letih čutijo po ebno polnokrvne ženske naval krvi v glavo. V lich čutijo vročino, rdečico, včasih so kakor omamljene od lahke omedelvice, mrgoli jim pred očmi, po ušesih šumi. Najbolje je, da v takih napadih ležejo, zgornji život malo višje, okna odprta, mrzli obkladki na čelo, vživanje limonade po požirkih!

Otrok, ki v spanju škrtja z zobmi, vznemirja mater, ki po pravici misli, da je temu vzrok nervoznost in živčna razdražljivost. Pomirjevalno učinkuje kopel in pravilna večerja. Zato je dobro, da koplje zvečer otroka v topli kamelični izkuhi približno 20 minut. Po kopeli naj dete večerja: juho, zelenjavo, kruh z maslom ali gris, kuhlan pol na vodi pol na mleku ali samo na vodi in malo prežgan na maslu; nikakor pa ne mesa, jajec, sira ali samega mleka. Pa ziti moramo tudi, da se dete čez dan ne razburja in da je čim več na prostem.

Dojenčke se peha. Če ima mati predrobne ali pretrede bradavice na prslih, se lahko zgodi, da ne dobi otrok polna usta mleka, pa zato vsakokrat tudi nekaj zraka požira. Ta zrak napenja želodec in povzroča otroku neprijetnost. Celo krč se lahko pojavi in otrok čuti bolečine. Zato je treba zraku olajšati pot iz želodčka. Že med dojenjem naj mati drži otroka malo višje, po dojenju pa se boli, da se mu bo lažje izpehalo. Če otroka boli in zvija, naj mu dene na želodeček tople obkladke s kamelicami; par požirkov janeževega ali kameličnega čaja tudi pomiri bolečine.

težko privadi. Za mater je pač komodnejše, da da otroku vso jed lepo na krožnik, meso ali močnato jed že razrezano. Tudi marsikateri madež na prtu se prihrani s tem. Ali po vzgojni strani je mnogo večje važnosti, če otroka čimprej navadimo, da si sam pri jedi razreže meso in da zna jesti z vilicami in z nožem istočasno. Največ preglavice dela levica, toda čim mlajše je dete, tem manjša je razlika v spretnosti leve in desne roke. Odrasel človek veliko težje dela z levico kot otrok.

Zgodaj tudi navadimo otroka, da si bo znal n. pr. sam namazati maslo na kruh in si sam vzeti jed s skupnega krožnika. Celo odrasle osebe so večkrat nerodne in boječe pri jemanju s krožnika. Če naučimo otroka pravilnega vedenja pri mizi, ga nismo samo lepo vzgojili za življenje v družbi, ampak smo tudi za njegov značaj nekaj storili. Dokler ne bo otrok trden v pravilih in navadah dostojnega vedenja pri mizi, tako

dolgo bo v družbi boječ, nervozen in tudi neroden. Ni prav, da imajo starši pri mizi vedno uprte oči v otroka, posebno če so tuji ljudje navzoči. Ako napravi otrok kaj neprimernega, naj ga raje posvare pozneje na samem, drugače ga zbežajo in spravijo v slabo voljo. Ni prav, da otrok prvi sede k mizi, pa tudi ni prav, da sedi skromno, boječe in pretirano sramežljivo. Otroku je

treba že iz malega vzbuditi zmisel za družabnost; dovoliti in celo navajati ga, da se pogovarja s svojimi sosedi pri mizi, seveda vedno v dostojni meri.

Kdo bi si želel za soseda pri mizi pusteža in bojazljivca! Se bolj kritično pa gledamo požrešneža in nadutega samozavestneža, ki hoče imeti vedno prvo besedo. Torej: srednja pot tudi tu najboljša pot!

Kuhinja.

Lešnikova torta. 12 dkg masla, 12 dkg sladkorja, 1 jajce, 20 dkg moke, 4 žlice mleka, malo citronovih olupkov, 1 pecivni prašek dobro umešaj in vlij v tortni obodec ter speci. Pečeno torto prereži in jo namaži s sledečim nadevom: 12 dkg masla, 10 dkg sladkorne sipe, 2 rumenjaka, 1 žlica kave, 2 ploščici nastrgane čokolade, 5 dkg zribanih in malo prežganih lešnikov; vse to dobro zmešaj, dodaj še sneg iz 2 beljakov ter namaži torto in jo pokrij z drugo polovico.

Prekajeno meso ohranimo, če zavijemo vsak kos v bel papir ter ga vložimo v lesen zaboj, poln suhega in presejanega lesnega pepela. Zaprt zaboj spravimo na suhem prostoru. Meso in klobase ne bodo plesnovele, pa tudi črvi se jih ne bodo lotili.

Drobni slani piškoti. Vzamemo približno $\frac{1}{2}$ l mleka in dobrih 5 dkg sirovega masla, pa segrejemo na kraju štedilnika. Na mizi si pripravimo $\frac{1}{2}$ l moke, malo osolimo in zamesimo s pogretim mlekom. Dobro ugneto testo pustimo počivati 1 uro. Potem ga razvaljamo in izrežemo z obodcem piškotne oblike ter jih spečemo v precej vroči pečici. Predno jih denemo v peč, jih na več krajih prebodemo, da ne razpokajo, pa namažemo z močno slano vodo. Ko damo te piškote na mizo, lahko nekatere namažemo s sardelnim maslom in pokrijemo z drugim piškotom tako, da sta slani strani odzunaj.

Rezanci z gnjatjo. Skuhaj rezance „Pekate“ ali „Jajline“ v slani vodi in jih odcedi. V kozico položi par koščkov sirovega masla; čez to potresi debelo plast rezancev, nato položi plast fino sesekljane gnjatje, potem zopet plast rezancev. Vse to polij s kisló ali sladko smetano. Ako hočeš jed izboljšati, polij po vrhu še dobro stepeno jajce. Vse to peci počasi v srednje vroči pečici.

V pomarančah se nahaja v obilni meri C vitamin, ki je neobhodno potreben deci in odraslim, zato dajemo v novejšem času celo dojenčkom po drobnih žličicah pomarančni sok, posebno onim, ki jih moramo hraniti s steriliziranim mlekom. C vitamin učinkuje le v svežem ali naglo prekuhanem stanju, dolgo kuhanje ga uniči. Zato uživajmo pogosto ta izborni sad, pri-

voščimo ga otrokom, kadar moremo, saj zdaj ni prav nič dražji od domačih jabolk, morda celo cenejši, če računamo po kilogramih. (1 kg pomaranč 9 Din, 1 kg jabolk 10 Din, pri čemer moramo seveda upoštevati olupek). Zdaj je tudi čas, da ukhamo odlične pomarančne mezge, ki jih uporabljamo kakor vsako drugo meezo, prav posebno radi pa jo mažemo na kruh, bodisi samo, bodisi na tanko plast presnega masla. Kakšna slastna in naglo prirejena južina, pa s škodelico mleka tudi večerja za našo deco.

Fino pomarančno mezo pripravíš tako: Olupi velike, težke, mesnate pomaranče take vrste, ki imajo le malo pečk. Olupke spravi. Razdeli pomaranče na krhlje. Prereži vsakemu krhlju na notranji strani kožico, najbolje s škarjami in sleci krhlj iz njc. Poberi iz njega z iglo vse, tudi najdrobnejše pečke, ker vsebujejo jedko grenkobo, ki bi pokvarila mezo. Čisto pomarančno meso stehaj in odlehtaj ravno toliko belega kristalnega sladkorja. Potem deni meso v dobro emajlirano kozo ali kotliček, pristavi na jak ogenj, mečkalj in mešaj z novo kuhalnico ali srebrno žlico. Kuhaj zelo naglo, da ti močno vre in da se naglo spari vsa nepotrebna voda. Na plinu povreš pomaranče, ki so mesnate in ne prevče vodene v 15 do 30 minutah (odvisno tudi od količine). Ko je pomarančna brozga precej gosta in dobro premečkana, stresi vanjo sladkor, odmakni od ognja, ter pusti toliko časa na toplem prostoru, da se sladkor raztopi. Večkrat premešaj. Potem zopet pristavi in kuhaj naglo ob vednem mešanju še 15—30 minut. V tem času prideni tudi nekaj pomarančnih skorjic, množina odvisi od tvojeje okusa, prideneš jih pa lahko tudi od vseh pomaranč. V to svrhu jim moraš prav tanko podrezati bele olupke in parkrat prevreti v dveh vodah. Potem jih odcedi, obriši, razreži na tenke, kratke rezine ali jih drobno sesekljaj ter zmešaj v vročo mezo in kuhaj do kraja. Ko postaja meza rahlo sluzasta in se površina začne nalahno strjati v kožico, je kuhana. Spravi jo kakor vsako drugo mezo. Če hočeš imeti pretlačeno mezo, stori to z vročo mezo, ko si jo prvkrat prekuhala, predno si pridejala sladkor. Rdeče in rumene pomaranče kuhaj posebej.

Deška ročna dela.

Kako varujemo in ohranimo kuhinjsko in sobno opravlo snažno in lepo.

V sedanjih časih, ko mora gospodinja paziti na vsako paro, je treba štediti tudi pri takih delih in popravilih, ki se sicer ne dajo izvršiti tako brezhibno kakor po izučeni mojstrih, pač pa zadostujejo in odvrnejo ravnotoliko, kakor če bi jih izvršil poklicni obrtnik.

Oglejmo si najprej ravnanje s pleskano opravlo, ki jo imamo ponavadi v kuhinji in v predsobah. Večina te opravle je dandanes prepleškana z emajlno barvo, navadno belo ali sivkasto. Gladke emajlne ploskve so zelo praktične, ker se dajo umivati. Seveda ne smemo drgniti s krtačo in obilnim milom po opravli, ker se s tem odrgne emajlna plast. Najprvo izgine sijaj, nato pa se odrgne še barva. Najbolje je, če brišemo pleskano opravlo z mehko vlažno cunjjo ali gobo, vlago pa oteremo z volneno ali kožno krpo. Močne madeže odpravimo tudi na ta način, da ulivajo na krpo par kapljic terpentina in ž njo odrgnemo madež. Seveda izgine z madežem tudi lesk in večkrat tudi barva, zato je treba previdnosti. Ščasoma pa začne nanešena barva pokati, se lušči in odpada. V začetku popravimo manjše poškodbe s tem, da nanesemo na pokvarjena mesta s čopičem malo emajlne barve, ki se mora vjemati z barvo dotičnega predmeta. Končno pa taka mala popravila ne zadostujejo več in je treba ves kos pohištva prebarvati. Stvar ni tako težka, treba je le nekoliko potrpljenja in dobre volje. Postopek pri prepleskanju močno odrgnjene kuhinjskega stolčka ali mize je sledeči:

Precej oster steklit papir (številka 2 ali 3) ovijemo na kos lesa, ki ima prilično tako obliko in velikost kot škatlica za vžigalice, ter odrgnemo ž njim vse popleskane ploskve, da se čutijo pod prsti kar najbolj gladke. Razpoke in globlje odrtine zamažemo s steklarskim kitom, ki ga dobimo za mal denar v trgovinah z barvami ali si ga pa sami napravimo iz gorske krede in firneža s tem, da obe imenovani snovi zmešamo v mehko testo. S kitom zamažemo razpoke in jih zagladimo z nožem. Ko je vse oglašeno in zamazano, začnemo pleskati z navadno belo oljnato barvo. V trgovini kupimo cinkovo- ali kremzer-belo oljnato barvo, malo firneža in še manj terpentina. Firnež lahko nalijemo kar na barvo; če bomo pleskali čisto belo in hočemo zabraniti, da barva ne orumeni, kupimo cinkov firnež. Terpentin hranimo v majhni dobro zamašeni steklenici. Čopič izberemo srednje velik, okrogel in tak, ki je prevezan preko ščetin; v nepovezanem čopiču izpadajo ščetine, ki so neglede na to, da je čopič kmalu skvarjen, tudi zelo neprijetne pri delu. S tem materijalom pričnemo pleskati. Urežemo si ploščat klinček, s katerim denemo nekoliko

barve v kako skodelico (najboljše glaziran podstavek za cvetice), prilijemo malo firneža in par kapljic terpentina. Barva naj bo tako gosta kakor redka smetana. Nato pomočimo čopič v barvo ter jo razmazemo po stolčku. S čopičem delamo dolge poteze, zadnjikrat potegnemo bolj nalaklo in v smeri letnic lesa. Barve ne smemo nanesti predebelo. Nič ne de, če prvi nanos še ne pokrije popolnoma vseh lis in madežev, glavno je, da se barva dobro presuši in ostane ploskev gladka. Ker terpentin hitreje izhlapeva kot firnež, zato se barva, mešana s terpentinom, hitreje suši. Preveč terpentina pa ne smemo dati v barvo, ker nanos potem rad razpoka. Čopič po končanem delu izmijemo z milom in vodo. Paziti moramo, da izmijemo vso barvo iz čopiča, ki se posebno v njegovi sredini trdovratno drži. V premalo izmitem čopiču se barva zasuši, ščetine se sprimejo in čopič postane tudi neraben. Čopiča, s katerim nameravamo delati takoj naslednje dni, pa ne izmivamo, ampak ga vtaknemo v posodo z vodo, voda pa mora segati preko ščetin. Ko vzamemo čopič iz vode, ga najprej otresemo, potem potegnemo prkarit po kakem lesu ali lepenki, da ga oprostimo vode, ter šele nato pričnemo ž njim pleskati. Ko je prvi nanos barve dobro posušen (v par dneh), ga odrgnemo z drobnim že ravlenim steklitim papirjem in takoj nato še enkrat pleskamo z enako redko barvo. Tudi drugi nanos po osušitvi dobro ogledamo z obrabljenim steklitim papirjem.

Emajlno barvo prodajajo v škatlicah po $\frac{1}{2}$ kg in 1 kg. Za naše delo zadostuje $\frac{1}{2}$ kg. Pred pleskanjem moramo emajlno barvo v škatlici dobro premešati; če je zelo gosta, jo razredčimo s terpentinom. Čopič, ki smo ga rabili za pleskanje z oljnato barvo, lahko uporabimo tudi za nanos z emajlom, vendar ga je treba prej omiti in posušiti (če ga izmijemo s terpentinom, ga ni treba osušiti). Emajlno barvo jemljemo s čopičem kar iz škatlice in je ne prelivamo prej v drugo posodo. Emajlne barve ne razvečemo tako kakor navadno oljnato barvo, ker se sama lepo razlije, paziti pa je, da ni pregesto nanešena, ker potem rada steče po nagnjenih ploskvah navzdol. Emajlna barva se v dvanajstih do štiriindvajsetih urah dobro posuši in gladko vleže na ploskve. S tem nanosom je naše delo izvršeno. Čopič očistimo najprej nekoliko s terpentinom, potem pa še z milom. Barvni madeži na obleki se takisto odpravijo s terpentinom, le krpica, s katero drgnemo, ne sme biti preveč napojena z njim. Na belo oljnato barvo, katera nam je ostala, nalijemo nekoliko firneža ali lanenega olja, da se nam na zraku ne pokvari in ne posuši.

Na sličen način lahko pleskamo sami tudi novo, še nepobarvano pohištvo in druge predmete, pri čemer si prihranimo marsikak desetak.

A. Novak.

Knjiga.

Fr. Žgeč: Ali spolna vzgoja res ni potrebna?

Avtor z vsem optimizmom razgrinja načrt, kako naj se mladi človek dovede do prirodnega gledanja in reševanja spolnih vprašanj. V obliki kramlajočega dialoga razvija ideal primitivne prirodnosti: Otrok naj spozna spolno funkcionalnost človeškega telesa, pri takem pojasnjevanju naj služijo vzgojitelju primeri iz rastlinske in živalske prirode, za kar podaja tudi izpeljane primere. Tudi svoje lastno telo naj doživlja kot kos prirode, zato pa ga mu ni treba zakrivati. Le na ta način se otroški radovednosti že vnaprej izpodmaknejo tla in se njegovi pozornosti da druga smer. Tako mu telo ne postane torišče nepokojja in usodnih pretresljajev, če ga bo prirodno motril. V pretres pedagoškega prizadevanja vzame zlasti spolnost pubertete in njenih zablod — ipsacije in homoseksualnosti. Od spolnega pouka si obeta zmanjšanje kriz, ki so često za mladega človeka usodne, spremembo spolne morale, ki da bi tako postala „višja“ — za moža in ženo enaka. — Teoretično pa izhaja iz Freudove teorije o prenganem spolnem gonu, ki iz svoje ječe — podzavesti ruje in povzroča v človeški duševnosti včasih zelo pretresujoče motnje.

Knjiga je v naši pedagoški literaturi gotovo izpolnila občuteno vrzel in bo zlasti v kmečkih in delavskih slojih popravila marsikako napako, ki se je tozadevno kajkrat zagrešila. Zlasti avtorjev optimizem, ki daje knjigi svojo prepričevalno dinamiko, lahek slog in praktičen vidik, bo k njenemu uspehu veliko pripomogel.

Toda ali je res to knjiga o spolni vzgoji? Ali je spolna vzgoja istovetna s spoznanjem spolnih dejstev: spočetja, rojstva, ipsacije etc.? Gotovo je to spoznavanje velike važnosti, toda temelji spolne vzgoje to niso in te bi moral avtor iskati globlje. Ker tega ni storil, je delo ostalo brez trdnih osnov.

Najprej bi moral ugotoviti, kaj je cilj spolne vzgoje, koga smatra za spolno vzgojenega. Gotovo to ni tisti, ki pozna spolne pojave in jih gleda v prirodno pravilni osvetljavi, temveč tisti, ki je v stanu, spolnost uvrstiti v sistem višjih vrednot in jo iz osebnostnega žarišča doživeti ne v smislu gole animalične gonske nuje in sile, temveč v smislu proste, svobodne afirmacije duševno-telesne ljubezenske skupnosti človeka; skratka v „višjem“ pojmovanju spolnega doživljanja njegovih psihičnih osnov in smiselni perspektiv. Dalje spada bistveno k spolni vzgojenosti to, da zamore človek spolno gonskim silam postaviti nasproti voljo — toda ne volje kot togi mrki bič, ki takorekoč slepo udara in se vsak hip more utruditi in omahnuti, temveč ono živo voljo, ki se hra-

ni iz bogate močne motivnosti in od tod sprejema vedno novih sil kot iz trajno žuborečega studenca žive volje. Motivni — vrednote so gibalna naše volje, a ne samo gibala, temveč tudi jakost in sila naše volje. Čim višje mesto zavzema vrednota v celokupnem sistemu subjektivnih vrednot — torej čim „večja“ je ta vrednota za gotovega človeka, tem večja je volja, ki ga vodi v smeri te vrednote. Tu bi se moral ustaviti spolni pedagog in poiskati vrsto motivov in poseben način, kako te motive posredovati mlademu človeku, ki naj stopi v borbo z gonsko plastjo svoje duševnosti. V pravilni postavitvi izdatnih motivov leži težišče spolnega problema. Gotovo je, da bo za veliko večino najizdatnejši motiv — materialno higien-skega značaja — nižja vrednota.

Spočetje nezakonskega otroka, spolno okuženje gotovo utegnejo marsikoga obkroviti spolnih zablod — ali smo z gojitvijo takih motivov spolno moralo res dvignili, in človeka spolno vzgojili? Izdaleka ne. Motivno črto je treba potegniti v drugo smer, za katero ima svetovnonazorni materializem kaj malo razsežnosti. Avtor je do cela prezrl svet etičnih vrednot, ki vodijo do pravilnega vrednotenja osebnostnega sočloveka in sebe samega. Obšel je vso ogromno zakladnico onih sil, ki leže v erotiki in nudijo spolni vzgoji najvarnejša oprijemališča in najgloblje vzmeti spolnega plemenitenja. Prezrl je temelje in prinesel le nekaj bolj ali manj važnega materijala, snovi, ki je pa ni nikamor oslonil. Prirodnost sama je izven razlike moralnosti in nemoralnosti. Na temelju gole prirodnosti se spolna morala dvigniti ne more. In tudi pojmovanje žene in zlasti njeno vrednotenje se z zgolj prirodnim povdorkom spolnosti nikjer in nikakor ne more dvigniti.

Erotika vodi človeka v svojevrstno vrednotenje telesa, ki ni le organ spočetja, rojstva, spolnega izživljanja — temveč veliko več —: organ duše je, ki ljubi in se daje s telesom in se daje v tem telesu. Tega telesa ne zakrivamo zato, ker se ga sramujemo, ker je vir zla, temveč zato, ker je posoda naših najintimnejših odnosov do drugega človeka, ker je tudi to telo misterij, določeno kot najčistejši dar najdražjemu človeku. Kako bi ga mogli brezcneno razkrivati komurkoli! S tem bi ne dosegli pristo-dne prirodnosti — kako smo daleč od antičnega gledanja telesa danes v civilizacijski atmosferi našega časa! — temveč lahko poigravkanje in spolno draženje — plitvost, dedakenda, ki se nam jasno dovolj očituje v osladni girl — kulturi.

Iz teh razlogov Žgečevemu poizkusu ne morem prisoditi tiste vrednosti, ki jo po avtorjevi iskreni vzgojni težnji, popravi,

izboljšati, pomagati, v polni meri zaslužiti. Nekaj smo našli, a zdaleka ne vsega, a bistvenega pogrešamo. Za njegovo odkritorsrčno dobro voljo smo mu pa vsekakor hvaležni.

Opazke o cerkvenih očetih, zastareli Foersterjevi ideologiji, samo sklepati kakor dela naš kristjan pri spovedi... so resnosti dela gotovo v kvar, zrelemu človeku zoprne, za marsikoga žaljive in bi bile v prid delu lahko izostale.

Dora Vodnikova.

Mati, tri lirsko-dramatske slike s petjem in plesom, spesnila Ljudmila Poljančeva, uglasbil Vasilij Mirk.

„Ženski svet“ je že lani priobčil oceno o imenovani knjižici izpod peresa prof. Sautove ter je igro toplo priporočil. Naj napišem še nekoliko besed o muziki, ki jo je komponiral Vasilij Mirk k „Materi“. Deli se v trije glasbeno notnih slik, ki dajo vsemu delu pestro barvitost in vsled svoje lirične melodike zelo mnogo toplote. Prva slika, „Mati pri zibel“, sloni na malodane enem samem glasbenem motivu, ki jo spremlja v naraščajoči in zopet padajoči uporabi od začetka do konca; klavir je tako v tej kot v ostalih dveh slikah pisan zelo priprosto, tako, da ga bo zmagal vsak srednje izvežban spremljevalec. Klavir zamenja lahko tudi harmonij. Solistične partije so, kot rečeno, ljubezivo melodične, lahko pevne, ne presegajo ni zgoraj ni spodaj meja srednjega glasu, zborčki so po večini enoglasni, a če so kje dvoglasni, tudi tedaj ne morejo količkaj dobrim pevcem delati težave. Isto velja za drugo sliko „Mati in bolno dete“, v kateri je zlasti posrečen ples vil in njihova dvoglasna pesem, pri kateri drugi glas ni niti obvezen. V tretji sliki „Mati in otroci pri igri“ je prijetno živahen zbor otrok, poskočno kolo po motivih „Visokega raja“ iz Zilske doline, ljubka koračnica, v katere triju je srečno uporabljen narodni napev „Regiment po cesti gre“ ter slovesen, učinkovit sklep. Delo je bilo z glasbo vred s prav lepim uspehom vpriporjeno že l. 1929. v Mariboru. Prav zelo prikladno je za proslavo Materinskega dne in zato je toplo priporočam vodstvom deklinskih osnovnih, zlasti pa še meščanskih šol ter ženskim društvom. Knjižica se dobi pri pesnici Ljudmili Poljančevi, ki jo je sama založila, glasbeni del pa pri Vasiliju Mirku, Maribor, Glasbena Matica. — č.

Ljudmila Šlibar: Lepodržne vaje za mladiño in ženo. Izdala Belo-modra knjižnica. Razveseljivo dejstvo je, da je začela Belo-modra knjižnica izdajati za širše kroge knjige o telesni vzgoji, kakršnih pri nas še nimamo. Orati ledino je težka in nevhvaležna naloga in te se je lotila z vnmemo Ljud. Šlibarjeva. V silni dinamiki modernega življenja je podvrženo naše telo številnim kvarnim vplivom, ki se kažejo v najrazličnejših napakah človeškega organizma (tako n. pr.

zlasti v ukrivljeni hrbtenici pri šolski mladini, uradnicah, šiviljah itd.) S tega vidika je spisana vsa knjiga, ki je razdeljena v dva dela. V prvem delu popisuje pisateljica na kratko ustroj človeškega organizma, podarjajoč njegovo čudovito enoto, katero mora imeti pravilna telesna vzgoja vedno pred očmi. Nadalje omenja razvojne dobe človeškega telesa, po katerih se mora gimnastika ravnati. Opozarja zlasti na škodljiv vpliv orodnih vaj v opori v dečji dobi in na dobo pubertete. Obširneje govori avtorica o negovanju nog in o obuvanju. Pravilna higienska nega nog je pri nas malo znana. Četudi igrajo elegantni čevljički in lepe nogavice veliko vlogo. Opozarjamo čitateljice na normalno naravno hojo, ki je pri nas tako malo razširjena, in na vzroke, kako nastanejo ploščate noge. Prvi del knjige konča s člankom o nepravilni drži telesa in opozarja na odpravo okroglega in ploščatega hrbtna ter skolioze. Drugi del navaja telovadne vaje, sestavljene po učinkih na razne skupine mišic in kosti.

Ker je knjiga namenjena lajkom, je treba vaje opisati tako, da jih more vsak razumeti in izvajati. V opisovanju pa avtorica ni dosledna in zlasti proti koncu vedno češče uporablja terminologijo, ki marsikateri čitateljci ne bo razumljiva. Tako n. pr. piše „roke dvigniti“, kar ni točno; pozneje pa uporablja strokovne izraze „visoko predročenje“ itd. Dobro bi bilo, če bi imela taka knjiga v začetku kratek slovar najnujnejših tehniških izrazov, kar bi pisateljici znatno olajšalo pisanje in bi bile vaje točneje opisane. Knjiga ima več lepih slik, ki pojasnjuje posamezne vaje, in bo dosegla svoj namen.

Mara Tepla.

„Gospodinska pomočnica“ je naslov strokovnega glasila vseh, ki pomagajo gospodinjini pri hišnem delu. V uvodu povdarja uredništvo (Franja Petričeva) namen in potrebo lista ter koristi nedeljskih shajališč za dekleta; S. Karičeva svari in „Sleparskem ženinu“ dekleta pred pustolovci, Manica kaže v „Služkinji Jerici“ kratko in dobro, kako pride poštna in požrtvovalna služkinja do zakonske sreče in lastnega gospodinjstva. Oddelek „Izobrazba“ poroča o strokovnih tečajih in predavanjih, „Kuhinja“ prinaša nasvete za kuhanje, „Vprašanja in odgovori“ so oddelek, kamor se zatečeš in dobiš pojasnila, kako urediš to in ono. Na pičlem prostoru dovolj gradiva. Druga številka bo še pestrejša in zanimivejša.

Ker je listu namen, da zbližuje gospodinjino in pomočnico, vabimo prve in druge, da se naročijo nanj. Izhaja v Ljubljani, naroča se pri Darinki Vdovič, Erjavčeva c. 2, stane 12 Din na leto, za inozemstvo 24 Din.

Gospodinja.

„Der weibliche Körper“ je naslov knjigi, ki jo je izdal Verlag für Kultur und Menschenkunde, Berlin-Leipzig, in jo pred kratkim ponatisnil v 7. izdaji. Knjigo so

spisali 3 avtorji: slikar, učiteljica iz ritmično-plesne šole in svetovna potovalka; vsak je opremil svoj del s primernimi ilustracijami. Na knjižnem trgu je mnogo podobnih knjig, toda dvomim, da bi bilo katero napisano s tako resnim in zdravim kriterijem, kakor je ta knjiga.

Nemški slikar Arringer določa kot umetnik in sodoben človek norme, po katerih se presoja telesna lepota današnje žene: lepo je edino to, kar očituje zdravje, kar vzposablja ženo za roditeljico zdravega človeškega rodu in kar ustreza zahtevam o pravilnem razmerju poedinih telesnih delov med seboj in do celote.

Pri določevanju lepote smernice poedinih delov ženskega telesa dodaja umetnik tudi dokaze, kako je tekom časa moda kvarno vplivala na lepoto poedinih telesnih delov.

Else Rasch, učiteljica na sloveči plesni šoli Dore Metzlerjeve, piše o moderni telesni kulturi, ki ne temelji na kosmetiki in deformiranju telesa, kakor je zahtevala moda preteklih dob, temveč na svobodnem razmahu zdrave žene, ki vidi svoj lepotni ideal v harmoničnem razvoju duševnih in telesnih sil. Tudi ta pisateljica se vedno ozira na kvarne vplive mode, športa in poklica ter priporoča primerno telesno kulturo, zlasti poklicnim ženam in gospodinjam, da bodo mogle poleg svojega dela tudi lahko in zdravo roditi.

Telovadba, šport in masaža so za lepoto ženskega telesa velike važnosti, „in vendar ne predstavlja telo, ki si vzdržuje lepoto in zdravje samo z masažo, niti oddaleč one sveže in izrazite slike kakor telo, ki je prišlo do lepote z lastnim delom.“

Silno zanimiv je tretji del knjige: *Moda in telesna kultura pri ženah tujih narodov.* Napisala ga je znamenita svetovna potovalka, raziskovalka in pisateljica, naša Celjanka Alma M. Karlinova. Človeku se ježe lasje, ko čita, kako nizka, suženjska je še kulturna stopnja žene pri raznih narodih. Tam gledajo ženo le kot spolno bitje, vsa njena telesna kultura je usmerjena samo v tisto pot, na kateri jo išče mož v svoji neukročeni strasti.

Japonka živi in se neguje pravzaprav samo do 20. leta. Brez pudra in šminke se ne sme dekle niti pred lastnim očetom prikazati. Po 20. letu sme biti samo še bleda, s tridesetim letom se obleče sivo, temnomodro, črnovzorčasto... Stare žene si barvajo zobe črno še danes; do nedavna so si vse Japonke polirale zobe črno, ker po starih predsodkih ni smela poročena žena dopasti nobenemu moškemu razen svojemu možu. Na Formozu se ne sme nobeno dekle poročiti, če ni po obrazu tetovirano. Ko se zaroči, pride strokovnjakinja, sede ležeči zaročenki na trebuh (zato da se ne more ganiti) in sto- in stokrat poteza in zbada s trnom, napojenim v barvi, po koži od ušes do ustnic...

Na Kitajskem je pri ženskah v navadi pohabljanje nog. Danes je sicer zakonito prepovedano, vendar se še vedno dobe trgovke, ki dobro prodajajo „kupcem“ tako blago. Že v prvem letu lomijo deklici stopalno kost tako dolgo, da pridejo prsti v stopalo. Nato jo povijejo in odvežejo samo 1 dan v mesecu, da kost popolnoma ne odmre. To odvijanje povzroča blazne bolečine in se sliši otroško rjovenje po vsej vasi. Z osmim letom se noga že zaraste in je ni treba več toliko povijati. Zato hodijo Kitajke težko, nerodno racajo in se večinoma vozijo. S to mučno hojo je še posebno podčrtana ženina podložnost, ki je na vzvodu glavna čednost žene. To pohabljenje nog vpliva baje na spolne organe, da se ne morejo popolnoma razviti in nudijo zato možu večji užitek...

Siamkam so višek lepote dolge in upogljive roke. Navadno zlomijo že malemu otroku roko v zapetuju in jo toliko časa gibljejo navzgor, da lahko polože roko nazaj na lakt! Take roke so seveda brez moči, žene ne morejo delati in jim morajo vedno streči.

Indijke nosijo poročni prstan v nosu. Samo vdova si ga sme odložiti. Vdove imajo nad vse žalostno življenje: ne smejo nositi nakita, ne zahajati v družbo, nevest ne smejo oblačiti, ne zanimati se za druge otroke, kajti vdova pomeni nesrečo. Do nedavna so jih sežigali, danes jih kruto zaničujejo...

Tako se vrsti v knjigi ljudstvo za ljudstvom, žena za ženo, druga žalostnejša in nižja od druge, povsod brezpravna moževa sužnja. Arabke imajo razmeroma največ prostosti. „Kjer žena v družini zasluži, tam ima tudi besedo...“

Potopisov Alme Karlinove ne moremo primerjati s sličnimi deli drugih potovalcev. Nihče ni tako globoko pogledal v žitje in bitje tujih rodov, nihče tako blizu prisluhnil najtajnejšim in najelementarnejšim utripom njihovega osebnega in socialnega življenja kakor ona. Nihče tudi ni proniknil v dušo teh žen s takim razumevanjem kakor Karlinova — žena sama! **Vida P.**

Čitateljicam našega lista, ki se zanimajo za žensko vprašanje, javlja Šentjabska knjižnica v Ljubljani, da je nabavila sledeče nove knjige: Gertrud Bäumer, „Die Frau im neuen Lebensraum“ in „Sinn und Formen geistiger Führung“; Ilse Reicke, „Berühmte Frauen der Weltgeschichte“; Ema Wolff: „Frauengenerationen in Bildern“.

* * *

Popravek: Na str. 113. mora biti v 35. vrsti: kot 16letno dekle, a ne 6letno!

VSEBINA 5. ŠTEVILKE:

OBRAZI IN DUŠE: BERTA SUTTNER. — (Angela Vodetova)	129
BEDA. — Pesem. — (Vida Jerajeva)	131
DOBERDOBSKA PLANOTA. — Pesem. — (Dora Grudnova)	132
ZENA KOT POSREDOVALKA ZA SPORAZUM MED NARODI. — (P. Hočevarjeva)	133
BEATRICE. — V SENCI KOSTANJA. — Pesmi. — († Srečko Kosovel)	136
VCASIH ŽELIM . . . — Pesem. — (Anica Cernejeva)	137
INTERMEZZO. — (Miran Jarc)	137
NEZNATEN DOGODEK. — (Mattija Lipužič)	141
FINZGAR IN ZENA — MATI. — (Andreja Vera)	143
MATERINSKI DAN	145
SLISIŠ, MATI . . . — (A. Galetova)	145
KRATEK PREGLED NEKATERIH DEL JUŽOSLOVANSKE FILOZOFSKE DR. KSE-	
NIJE ATANASIJEVIČEVE. — (Marjana Kokalj-Zeljeznova)	146
„KAKŠNEGA MOŽA SI ZELI SODOBNA ZENA“	148
NAŠA HRANA IN ZDRAVJE. — (Po „Zdravju“)	150
IZVESTJA: Po ženskem svetu. — Higijena. — Vzgoja. — Kuhinja. — Deška ročna	
dela (A. Novak). — Knjiga (Dora Vodnikova, Mara Tepla, Vida P.)	153

„ŽENSKI SVET“

Izhaja vsak mesec v Ljubljani. Letna naročnina Din 64.—, polletna Din 32.—, četrtletna Din 16.—. Za Italijo Lir 20.— (v razprodaji po 2 Liri zvezek), za U. S. A. Dol. 2.—, za Argentino Pes. 6.—, za Avstrijo Sch. 10.—, ostalo inozemstvo Din 85.

Uredništvo in uprava v Tavčarjevi ulici 12/II.

Izdaja Konsorcij „Ženski Svet“ v Ljubljani. - Za konsorcij in uredništvo odgovorna Marica Bartolova.

Tiskali J. Blasnikova nasl., Univerzitetna tiskarna d. d., v Ljubljani. Odgovoren Janez Vehar.

Ročno in strojno vezanje

Šablone

Miroslava Leitgeb

Ljubljana, Jurčičev trg 3

Blago zadnjih novosti v veliki izbiri za moške in ženske obleke, perilo in vse v manufakturo spadajoče predmete ima vedno na zalogi v veliki izbiri in po ugodnih cenah staroznana solidna tvrdka

R. MIKLAUC „Pri Škofu“

Ljubljana

Lingarjeva — Medarska ulica — Pred Škofljo.

Zunanjim naročnikom se na zahtevo pošljejo tudi vzorec v svrhu naročitve.

*To so popolnoma
nepotrebne
skrbi...*

Kadar se zgodaj spomladi trenutno solnce smehlja z jasnega neba, a potem se zopet nepričakovano ulije ledena ploha, tedaj se bojite za Vašo nežno kožo. Ali to so prav nepotrebne skrbi! Elida Creme de chaque heure varuje in neguje Vašo kožo in pokrije obraz in roke s povsem fino skoraj nevidljivo kopreno. Potem naj bo zunaj še tako nestanovitno vreme — Vaša koža ostane nedotaknjena, vedno enako plemenita in nežna — kajti Elida Creme de chaque heure jo varuje in neguje.

ELIDA
CREME DE CHAQUE HEURE